ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު: 10/2/2025

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާ

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 10 ވަނަ ޖަލްސާ

٦ مُحَرَّم ١٤٤٧

1 ޖުލައި 2025

(އަންގާރަ ދުވަސް)

ޖަލްސާ ފެށުނު ގަޑި: 9:01

ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި: 10:31

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ: މަޖިލީހުގެ ރައީސް އަބްދުއްރަހީމް އަބްދުﷲ)

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 10 ވަނަ ޖަލްސާ

1 ޖުލައި 2025 (އަންގާރަ ދުވަސް)

---

1. ޤަވްމީ ސަލާމް

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

بسم الله الرّحمن الرّحيم، الحمد لله والصّلاة والسّلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. މަޖިލިސް ފެށުނީ.

2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ އިއްވުން

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

މިއަދަކީ 1 ޖުލައި 2025 ވީ އަންގާރަ ދުވަސް. 1447 ވަނަ އަހަރުގެ މުޙައްރަމް މަހުން 6 ވަނަ ދުވަސް. މިއީ ޤުދުސް ސަނަތުން 1 ވަނަ ދުވަސް. އަޅުގަނޑުމެން އިރުއިރު މި މިތީ 2025 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 10 ވަނަ ޖަލްސާގައި. މި ވަގުތު ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 34 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ސަފަރުގައި ތިއްބެވީ 5 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ރަސްމީ ދަތުރުތަކުގައި 6 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން.

3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިއުލާންކުރުން

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިއުލާންކުރުން؛ އެޖެންޑާ ނަންބަރު އޖ/10/2/2025.

4. ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 192 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ކުއްލި މައްސަލައެއް ވަނީ ލިބިފައި. މި ކުއްލި މައްސަލަ ހުށަހެޅުއްވުމަށް ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

ކުއްލި މައްސަލަ

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސަރުކާރަށް ބޭނުންވާވަރަށް ޚަރަދު ކުރުމުގެ ގޮތުން ބޭރު ފައިސާ މާރުކެޓުމާއި، ބޭރު ފައިސާއިން މުއާމަލާތްކުރުމުގެ އުސޫލުތަކަށް ގެންނަމުންދާ ކުއްލި ބަދަލުތަކާ ގުޅޭ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކުރުމަށް ބަލައި ހުށަހަޅާ ކުއްލި މައްސަލަ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 18 ވަނަ މާއްދާގައި، ޤާނޫނުއަސާސީއާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުމުގައި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކުރެވޭ ހައްގުތަކާއި މިނިވަންކަން ހިމާޔަތްކޮށް، ކުރިއަރުވުމަކީ ދައުލަތުގެ ވާޖިބެއް ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހިނދު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 40 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި، މުދާ ހޯދުމާއި، މިލްކުކުރުމާއި، ވިއްކަލުމާއި، ދޫކުރުމާއި، މުދަލުން މުއާމަލާތްކުރުމުގެ ހައްގު ކޮންމެ ރައްޔިތަކަށް ލިބިގެންވާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހިނދު، ދެންނެވުނު މާއްދާގެ (ށ)ގައި "މިލްކުވެރިންގެ މުދަލާއި ނިގުޅައިގަނެވޭނީ ތަޢާރުފުކޮށް ނުކުރެވޭ. ވީ، އާންމު މަސްލަހަތަށް ބަޔަކާ ގާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގަވާއިދާ މަތިން، އަދި އެ ކަމަކަށް ބަދަލު ދިނުމުގެ ކަމެއްގައި ބަދަލު ދޭންވާނެ ގޮތް ޤާނޫނުން ކަނޑައަޅާ ހަމައެކަނި ގޮތަކުން ނުވާނަމަ. އަދި މިހާރު މުދަލާއި ދޫކުރުމަށް ނަގައިގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި މިހާރު މުދަލާއި ދޫކުރުމަށް ނަގަންވާނީ ކުޑަކަމާއި ޙައްޤުތަކާ ބަދަލުވާ ގޮތެއް ނޫން" މިގޮތަށް ބައިނަލްއަޤްވާމީ ހިނދު، ބޭރު ފައިސާގެ ބަރު ގަވާއިދުން ލުއިތަކެއް ދިނުން މަނިޓަރީ އޮތޯރިޓީން ބަދަލު ގެނެސް، ބޭރު ފައިސާއިން އާމްދަނީ ލިބޭ ފަރާތްތަކުން ބޭރުފައިސާ މާރުކެޓުން 1 އޮކްޓޫބަރު 2024އިން ފެށިގެން ވިޔަފާރިކުރާ ހިނދު، ޓޫރިޒަމް ސެކްޓަރުން ލިބޭ ޑޮލަރުން މިނިވަންކަން ބޭންކުތަކަށް މާރުކެޓުން މަޖުބޫރުކޮށްފައި، ދެންނެވުނު ގަވާއިދަށް އަމަލުކުރަން ދަތިވާ ކަމަށް ބައެއް ފަރާތްތަކުން ފާހަގަކުރާ ބައިވަރު ހާލަތުގައި ނުވަތަ ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކުރި ހިނދު، ދެންނެވުނު ގަވާއިދު ބަދަލުކުރަމުން ކަމަށާއި، އެ ގަވާއިދު އެންމެފަހުން އިސްލާހު ގެނެސް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ތ.ހ. މުޢިއްޒުގެ 17 ނޮވެންބަރު 2024ގައި ވަރަށް ހަރުއަޅައިގެން ވިޔަފާރިވެރިން ހިނދު، ދެންނެވުނު ގަވާއިދަށް ތަންފީޒުކުރުމުގެ ގޮތުން ހައިސިއްޔަތު ލިބިފައިނުވާ ގަވާއިދަށް ކަމަށް ގޮތުން ފަރާތްތަކުގެ ބައެއް ބޭފުޅުން ވިދާޅުވެ، އެ ގަވާއިދު ބޭނުންކުރުމަށް ކުރިން ހުށަހެޅުމުގެ

ވާހަކަތަކެއް ވެސް ފެންމަތިވި ހިނދު، ޤާނޫނު މާއްދާތަކުން މަޖުބޫރުކުރުން އިތުރަށް ހަރުކަށިކުރުމުގެ ގޮތުން ސިޓީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޑރ. މުޙައްމަދު މުޢިއްޒުގެ އެންގެވުމަށް ބިލެއް ތައްޔާރުކޮށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމަށްފަހު، 12 ޑިސެމްބަރު 2024ގައި ބިލު ފާސްކޮށް، ޑިސެމްބަރު މަހުގެ 14 ވަނަ ދުވަހު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޑރ. މުޙައްމަދު މުޢިއްޒު އެ ބިލު ތަސްދީޤުކުރެއްވި ހިނދު، 1 ޖަނަވަރީ 2025އިން ފެށިގެން ގާނޫނު ނަންބަރު 32/2024 (ބޭރު ފައިސާއާ ބެހޭ ގާނޫނު) އަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާފައިވާ ހިނދު، ދެންނެވުނު ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށި ނަމަވެސް، އިންސާފުވެރިކަމާއި އިޤްތިޞާދީ އެކަ ތަންފީޒުކުރުމުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ޑޮލަރުގެ ކަޅު ބާޒާރެއް ރަސްމީކޮށް އުފެދިފައިވާކަން ހާމަވާން އޮތް ހިނދު، ކުރިއްސުރެ މުވައްޒަފުންނަށް ޑޮލަރުން މުސާރަ ދެމުން އައި ބައެއް ކުންފުނިތަކުން ޑޮލަރުން މުސާރަދިނުން ހުއްޓައިލާ، އޭގެ ބަދަލުގައި ރުފިޔާއިން ދޭން ފަރާތްތަކުން މުވައްޒަފުންނަށް އަންގަމުންދާ ހިނދު، ބޭރުގެ ވިޔަފާރިތަކާއި ޑޮލަރު އާމްދަނީ ލިބޭ ވިޔަފާރިތަކުން ބޭންކުތަކަށް ވިއްކާ ޑޮލަރުގެ 60% ފޮރެކްސް މަނީޗޭންޖަރު އެކައުންޓަށް ނަގާ ގޮތަށް އޮތް ނަމަވެސް 1 ޖޫން 2025އިން ފެށިގެން ބަދަލުކޮށް، އެ ޑޮލަރުގެ 90% ނަގާ ގޮތަށް ބަދަލުކުރުމަށް ސަރުކާރުން ބޭނުންވާ ޑޮލަރު ހޯދުމުގެ ބޭނުމުގައި، ޑޮލަރު ހޯދުމުގެ ބޭނުމުގައިވާ ފާހަގަ ވާހިނދު، މިގޮތަށް ސަރުކާރުން ޑޮލަރު ނަގައިގެން ސަރަޙައްދުން މުދާ އިމްޕޯޓުކުރާ ވިޔަފާރިތަކަށް ޑޮލަރު ލިބުން އިތުރަށް ދަތިވެގެން އަދި ބޭންކުތަކުން އެ ވިޔަފާރިތަކަށް ފޮރިންކަރަންސީ ދޫކުރުން އައި ޑޮލަރު ލިބުން ވެސް ހުއްޓިފައިވާ އަހަރެއްގައި ވިހިނދު، ޑޮލަރު ލިބުން ދަތިވުމާ އެކު ވިޔަފާރިތައް ހުއްޓިފައިވާކަން އަތޮޅުތަކުގެ ބިޒްނަސްތަކާއި ވާހިނދު، އަދި ހަމަ އެހެންމެ މިއަހަރުގެ ޖުލައި މަހުގެ 1 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން ގެސްޓްހައުސްތަކަށް ބޭންކު އޮތް ޑޮލަރުވެސް (ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީ)އިން ފައިސާ ޖޫން މަހުގެ 30 ވަނަ ދުވަހު (އިއްޔެ) އިޢުލާންކުރި ބަދަލުތަކުގެ ތެރޭގައި ބޭންކުގެ ރުފިޔާ ޑެބިޓް ކާޑުތަކަށް، ޑެބިޓް ކާޑުތަކުން ބޭނުންކުރެވޭގޮތް ހިމެނިގެން ބޭރުގެ އޭ.ޓީ.އެމް.ތަކުން ނަގާ ޑޮލަރު ލިމިޓް ކުޑަކުރުމާއި، ނަގުދު ފައިސާ ނަގަން ކުރާ ޓްރާންސެކްޝަންތަކަށް 10 ޑޮލަރުގެ އޭ.ޓީ.އެމް ފީއެއް ނެގުމާއި، ދިވެހިންގެ ޑެބިޓް ކާޑުތަކުން ވިޔަފާރިކުރުން މަދުކުރު ބައެއް ސަރޗާޖުތަކަށް ފައިސާ ދެއްކޭ ޓްރާންސްފަރަކަށް 30%ގެ ޗާޖެއް ނަގާ ހިނދު، ސަރުކާރަށް ބޭނުންވާ މިންވަރަށް ޑޮލަރު ހޯދުމުގެ ގޮތުން ބޭރު ފައިސާ ޤާބޫކުރުމާއި، ބޭރު ފައިސާއިން މުޢާމަލާތް ކުރުމުގެ އުސޫލުތަކަށް ގެންނަމުންދާ މިފަދަ ބަދަލުތަކުގެ ސަރަޙައްދުގެ ގޮތުން ބޭރު އިތުރަށް ދަތިވާން ކަމަށް ބަލާ ހިނދު، މި ކަންކަމަކީ ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ދިރިއުޅޭ ދިވެހި ރައްޔިތުންނާއި، އެކިއެކި ބޭނުންތަކުގައި ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ދަތުރުކުރާ ރައްޔިތުންނަށް ނުހަނު ބޮޑު ބުރަކަމެއް ކުރިމަތިވާނެ ކަމެއް ކަމުގައި ވިހިނދު، އަދި ހަމަ އެހެންމެ މިކަމުގެ ސަބަބުން މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގުތައް އިންތިހާއަށް އުފުލިގެން، ޑޮލަރު ނުލިބުމުގެ ސަބަބުން ބައެއް މުދާ އިމްޕޯޓުކުރުން ވިޔަފާރިވެރިން ހުއްޓައިލަން ޖެހި، ރާއްޖޭގެ ބާޒާރުން ބައެއް ތަކެތި އަސާސީ ބޭނުންތަކުގެ ތަކެތި ލިބުން ދަތިވެފައި ނުވަތަ

ބައެއް ތަކެތި ހުސްވެފަޔާ އެކަށީގެންވާ ކަމެއް ކަމަށް ވިދާޅުވި، އިސްވެ ދެންނެވުނު ކަމަޔާ ރައްޔިތުންގެ ކަންބޮޑުވުން ނުހަނު ބޮޑުކަން އެއީ ކަމެއް ކަމަށްވެފައި، މުޖުތަމަޢުގެ އާންމު މަސްލަހަތާ ސީދާ ގުޅިފައިވާ ކަމެއް ކަމަށް ވީ ސަބަބަށް ބަލައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާ މަޝްވަރާކުރުމާ ދުސްތޫރީ ވާޖިބު އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން މިކަމާ ގުޅޭ ބަޔާނެއް ނެރުއްވުމަށް ބަލައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 192 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން މި ކުއްލި މައްސަލަ ހުށަހަޅަމުން. ހުށަހަޅާ މެންބަރު؛ ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު، މަޢުރޫފު ޒާކިރު. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 193 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން މި މައްސަލައަކަށް ބަހުސްކުރެއްވުމަށް ފެނިވަޑައިގެންނެވީމާ ވޯޓަށް އަހަންޖެހޭ ބައެއް ތަކެތި ޖަލްސާގައި ދުވަހުގެ އިތުރުގޮތެއްގައި ދަންނަވަން. ރިޕޯޓް އޮތް ތަރުތީބުގެ ގޮތުން ހަމަ މަޖިލީހުން، މި ގޮތަށް ނޮށިޔާތެރި އެސްޓިމޭޓްގެ "ތަރުތީބު މޯލްޑިވްސް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން"ގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުން މި ވަނީ ހުށަހަޅުއްވާފައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ޖާރީކުރެއްވުމަށްފަހު. އެ ބާރުލުން މި ވަގުތު ވީ.އައި.ޕީ ގެލަރީގައި އެބަ ތިއްބެވި. މިހާ ރިޕޯޓް އޮތް ތަރުތީބުގެ ގޮތުން ހަމަ މަޖިލީހުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ކުރައްވާ ފުރަތަމަ ޖާރީކުރެއް. އަޅުގަނޑު އެ ބާރުލުންހަން މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. 20 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މޯލްޑިވްސް ތަރުތީބު ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން ޖުލައި 14 އޭޕްރިލް 2024ގައި އިންތިޚާބުކުރެއްވިއިރު، އެ ގުރޫޕުގައި މި މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ 58 އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުން ހިމެނިވަޑައިގެންނެވާ. އަދި މިހާ އެންމެ ގިނަ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުން ހިމެނޭ އެއް ގުރޫޕަކަން ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. މި ދައުރުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދެ ޕާޓީއާއި، ދެ ޕާޓީގެ ގޮތުގެ ބަލާ މަޖިލީހުގެ ގޮތުން އިސްކަން ބަދަލުވެގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. އަދިވެސް އެއްބާރުލުން އެ ބާރުލުންނަށް ދަންނަވާ ދަންނަވަން (ވަގުތުކޮށްލަނުލާ) ގޮތަށް ދަންނަވައިލާނަން. އިޙްތިރާމްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް ހާޒިރުވެވަޑައިގަތުމަށް އެދެން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 192 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު މަޢުރޫފު ޒާކިރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ކުއްލި މައްސަލަ މަޖިލީހުގައި ބަހުސް ކުރުމަށްފަހު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތުއެރުވުމާ ގުޅިގެން ވޯޓު ދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓު ދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު:	ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ދީދީ
މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	93
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	42
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	11
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	29
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދީ ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	40
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	21
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސްނުވި

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 93. ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 42. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 11. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 29. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދީ ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 40. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 21. އެހެންވީމާ، މި މައްސަލައަށް ބަހުސް ކުރުމަކަށް ފާސްނުވި.

5. އިޢުތިރާޟު ބަހުސް

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

{5.1}- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސައުދުﷲ ހިލްމީ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނު) އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު. މި ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވާފައި ވަނީ 30 ޖޫން 2025 ގައި ބޭއްވުނު 2025 ވަނަ އަހަރުގެ 2 ވަނަ ދައުރުގެ 9 ވަނަ ޖަލްސާގައި. ބިލު ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރާއި، ޖަވާބުދާރީވުމަށް ވަޑައިގަތުމާއި ފަހު ބަހުސް ވިދާޅުވުމަށް ޖުމްލަ 15 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. ބިލުގެ އިޢުތިރާޟު ބަހުސް ހިނގާނީ އިރު އެ 15 މިނެޓު އެކުގައި ނުވަތަ

ބައިބައަށް ބަހައިލައިގެން ބޭނުންކުރެއްވުމުގެ އިޚްތިޔާރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ލިބިވަޑައިގެންފައިވާ. ބިލު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ސަޢުދުﷲ ހިލްމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނު) އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު. މިގޮތުން؛ ޤާނޫނުގައި ފަނޑިޔާރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ފަނޑިޔާރުންގެ ހުންނަންވާނެ ޝަރުޠުތަކާއި، ފަނޑިޔާރުންގެ ޙައްޤުތަކާއި، ފަނޑިޔާރުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑުތައް ބަޔާންކުރުން. ފަނޑިޔާރުން ޢައްޔަންކޮށްފައިވާ ކޯޓު ނޫން އެހެން ކޯޓަކަށް ބަދަލުކުރުމުގެ އުސޫލުތަކާއި، ވަގުތީގޮތުން އެހެން ކޯޓެއްގެ މަސައްކަތްތަކަށް ހަވާލުކުރުމުގެ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުން. ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ދާއިރާގެ މިނިވަންކަން ރައްކާތެރިކަން ދެމެހެއްޓުމަށް ބަދަލުކުރުން ފަނޑިޔާރުންގެ އަމިއްލަ ހައިސިއްޔަތުން މަސައްކަތްކުރުމުގެ އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރުން. ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ފަނޑިޔާރުންގެ ކޯޓުތަކުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ހަވާލުކުރުމުގެ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުން. ޝަރީޢަތް ހިންގުމާއި ބެހޭގޮތުން ކޯޓުތަކުގައި ފަނޑިޔާރުންގެ މަސައްކަތްތައް ވަޒަންކުރެވޭ ގޮތަކަށް ބަދަލުގެނައުން. ފަނޑިޔާރުންގެ ހިމާޔަތް ކަނޑައަޅާ ގޮތް ބަޔާންކުރުން. ކޯޓުތަކުގައި ފަނޑިޔާރުން ޢައްޔަންކުރުމާއި ވަކިކުރުމުގެ ބާރު ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވާ ގޮތް ބަޔާންކުރުން.

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބިލު ހުށަހަޅަމުން ދަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ މަތިން ފަނޑިޔާރުންނަށް ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަސައްކަތް ކުރުމުގައި ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް، ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތެއް ފަނޑިޔާރުން ސުލޫކީ މިންގަނޑުތައް ފަނޑިޔާރުން ޢަމަލުކުރުމަށް ބައްޓަންކުރުމެވެ. ފަނޑިޔާރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި ޝަރީޢަތް ހިންގާ ކޯޓުތަކުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންގަނޑުތަކުގެ މަތިން ޢަމަލުކުރުމަށް ބަދަލުގެނައުމަށް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން ހިމާޔަތްކުރުމާއި ފަނޑިޔާރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތާއި ޙައްޤުތައް ބަޔާންކުރުމުގެ މަޤްޞަދުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނު) އަށް ގެނެސްދޭ އިސްލާޙެއް ގެނައުމެވެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިބިލު ތައްޔާރުކުރި ސަބަބަކީ ފަނޑިޔާރުން. މިއަދު އިސްލާހު ހުށަހަޅައިގެން މިއީ ޤާނޫނަށް އަލަށްގެނެވުނު ޤާނޫނުގެ 10 އޮގަސްޓް 2010 ވަނަ ދުވަހު. އެ ދުވަހުން ފެށިގެން ބަހުސްކުރައްވާ ޤާނޫނަށް ފަހުގައި 15 ވަރަކަށް އަހަރުގެ ތެރޭގައި 7 އިސްލާހެއް ވެފައި ވާއިރު 8 ވަނަ އިސްލާހު ގެނެވުނު މިއަދު މި ޤާނޫނަށް އިސްލާހުތަކެއް ހިމެނޭ މަޖިލީހުގައި 29 އިސްލާހެއް.

އެގޮތުން އިސްލާހު ހުށަހެޅިގެން މި ދަނީ ބުންޏިދިޔަ ގާނޫނުގެ ދެވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި، ބުންޏިދިޔަ ގާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ)، (ނ) އަދި (ރ) އިސްލާހުކުރުމަށާއި، ބުންޏިދިޔަ ގާނޫނުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) އިސްލާހުކުރުމަށާއި، އެ ގާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ)، (ނ)، (ރ)، (ބ) އަދި (ޅ) އިސްލާހުކުރުމަށާއި، ބުންޏިދިޔަ ގާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދެވަނަ ނުކުތާއާއި އެ މާއްދާގެ (ރ) ގެ 1 ވަނަ ނުކުތާ އިސްލާހުކުރުމަށާއި، ބުންޏިދިޔަ ގާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އިސްލާހުކުރުމަށާއި، ބުންޏިދިޔަ ގާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އިސްލާހުކުރުމަށާއި، ބުންޏިދިޔަ ގާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އިސްލާހުކުރުމަށާއި، ބުންޏިދިޔަ ގާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ފަހަތަށް އަކުރެއް އިތުރުކޮށް އެ މާއްދާގެ ފަހަތަށް މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުމަށާއި، ބުންޏިދިޔަ ގާނޫނުގެ 31 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުމަށާއި، ބުންޏިދިޔަ ގާނޫނުގެ 3 ވަނަ ބާބުގައި ހިމެނޭ 32 ވަނަ މާއްދާއާއި 35 ވަނަ މާއްދާގެ (އ) އުނިކުރުމަށާއި، އެ ބާބުގައި ހިމެނޭ 36 ވަނަ މާއްދާގެ (އ)ގެ ފަހަތަށް އަކުރެއް އިތުރުކުރުމާއި އޭގެ 6 ވަނަ ބާބުގެ ނަމުގައި ބާބެއް އިތުރުކުރުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އިސްލާހު މުހިންމުވާ ސަބަބުތައް. 1- މި އިސްލާހު މުހިންމުވާ ސަބަބަކީ، ހުށަހަޅާފައިވާ ބިލަކީ ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ މިނިވަންކަމާއި އިތުބާރު ރައްކާތެރިކޮށް ޝަރުޢީ ޒިންމާދާރުކަން ހަރުދަނާކުރުމަށް ގާނޫނުގެ ތެރެއިން ފަނޑިޔާރުންނަށް ފުރިހަމަ ސުލޫކީ މިންގަނޑެއް ތަރުތީބުކޮށްދީފައިވާ ބިލެއް. މި ބިލު ޝަރުޢީ ސުލޫކާ ކުރިއަރުވުމަށް މާ ސަރުކާރާއި ހަމަކަން ބޯޓު އަދި ފަސޭހަކަމާއި މިނިވަންކަމާ އެއްބާރު ފަނޑިޔާރުންގެ މަސައްކަތްތަކާއި އަވަސްވެގެންދާ ގޮތަށް ބިލު ފަރުމާކޮށްފައިވީ މުހިންމު ސަބަބެއް ގޮތުގައި ދެކެން. 2- މި އިސްލާހުގެ މުހިންމުކަމަކީ ޝަރުޢީ މަސައްކަތްތަކުގެ ފެންވަރާއި، އެއް ކޯޓުން އަނެއް ކޯޓަށް ބަދަލުވުމުގައިވާ އިޖްރާއަތުތަކާއި އަދި ވަގުތުގެ ގޮތުން ފަސޭހަކޮށްދިނުމުގެ މަސައްކަތާއި ބިނާކުރި މާއްދާ މި އިސްލާހުގައި ހިމަނާފައިވުމީ ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ މިނިވަންކަން އިތުރުކޮށް، ހުރިހާ ސަރަހައްދުތަކުގައި އިންސާފު ހަމަހަމަކަމާއެކު ލިބޭނެ ގޮތް ހެދުމަށް ވަރަށް މުހިންމު މާއްދާތަކެއް ކަމުގައި ދެކެން. 3- މީގެ އިތުރުން ފަނޑިޔާރުންގެ ވިޔަފާރިއާއި މާލީ މުޢާމަލާތްތަކާ ގުޅޭގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހުތަކާއި، މާލީ ހިސާބުތައް ހާމަކުރުމުގެ ވާޖިބުތައް މި އިސްލާހުގައި މުރާޖަޢާކުރުމަކީ ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ ނަޒާހަތްތެރިކަމާއި، އެ ފަރާތްތަކާ ދޭތެރޭ އާންމުންގެ އިތުބާރު ދަމަހައްޓައި ވަރުގަދަކޮށްދިނުމަށް މުހިންމު އިސްލާހުތަކެއް ކަމުގައި މި އިސްލާހު ފުރި އިސްލާހުގެ މުހިންމުވާ ސަބަބުތައް ކުރުކޮށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި އިސްލާހު މަޖިލީހުގެ ވޯޓަށް ފޮނުވުމަށް ހުށަހަޅާ އެދެން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން މި މަޖިލީހުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިސްލާހުކުރެވެން ގޮތެއް ނެތް. މި ބިލު މަޖިލީހަށް ބަލައިގަނެވިއްޖެ ކަމަށް ވާނަމަ ކޮމިޓީގެ މަރުހަލާ ތެރޭގައި ހުށަހަޅާ ބަދަލުތަކަކަށް ވެސް

ފަސޭހަވާނެ ގޮތަކަށް، ނޫނީ އެންމެ ބޮޑުވެގެން ހިތްހަމަޖެހޭނެ ގޮތަކަށް އިސްލާހު އައުމަކީ އަޅުގަނޑު އެދޭ ކަމެއް ކަމަށް ދަންނަވަމުން އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ނިންމައިލަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ބިލަށް ބަހުސްކުރެއްވުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވަނީ ޖުމުލަ 4 ގަޑިއިރު. އޭގެ ޕީ.އެން.ސީ 2 ގަޑިއިރު 35 މިނެޓް. އެމް.ޑީ.ޕީ 33 މިނެޓް. އެމް.ޑީ.އޭ 14 މިނެޓް. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީ 12 މިނެޓް. އެމް.އެން.ޕީ 12 މިނެޓް. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 7 މިނެޓް. ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް އެދިވަޑައިގެންނެވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވައިލަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ދީދީއަށް.

<u>ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނު) އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢުދުالله ހިލްމީއަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ އިޚްލާސްތެރިކަމާ އެއްކޮށް ޝުކުރުދަންނަވަން. މި ދަނޑިވަޅުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މިއީ ވަރަށް މުހިންމު ބިލެއް ކަމަށް ހުށަހެޅިގެން މި ދަނީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ މިނިވަންކަމާއި، އެ ބޭފުޅުންގެ ސަލާމަތާއި މަސައްކަތްކުރުމުގެ މާޙައުލާއި އަދި އެއް ކޯޓުން އަނެއް ކޯޓަށް ފަނޑިޔާރުން ބަދަލުކުރުމާއި، މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި އެ ބޭފުޅުންނަށް ލިބިދޭންޖެހޭ ހިމާޔަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި މި ގާނޫނުގެ ދަށުން މިނިވަންކަމާ އެކު ލިބިގެންދާނެ ގޮތަށް ފަރުމާކުރެވިފައިވާ ބިލެއް މި ވަނީ ހުށަހެޅިގެން. އެ ކަމަށް ބަލައި އަޅުގަނޑު އިޚްލާސްތެރިކަމާ އެއްކޮށް ޝުކުރުދަންނަވަން. ހަމަ އެއާއެކު އަޅުގަނޑު ދަންނަވާން، ރާއްޖޭގެ ގާނޫނީ އިމުގެ ތެރެއިން މަސައްކަތްކުރުމުގެ ހުރިހާ މިނިވަންކަމެއް ފަނޑިޔާރުންނަށް ލިބިގެންދާނެ. އެ މިނިވަންކަން އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ނުފޫޒެއްނެތި ފަނޑިޔާރުންނަށް މަސައްކަތްކުރުމުގެ އުސޫލުތަކެއް ކަނޑައެޅިގެން ގާއިމުކުރަންވީ ވެސް މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސްއޫލިއްޔަތަކަށްވާތީ، މިހާރަކަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނު ސާބިތުކޮށް އަދި ވެސް އެކިއެކި ގޮތްގޮތުން އެކިއެކި ބާރުތަކުގެ ބާރު ފޯރުވައިގެން ފަނޑިޔާރުންނަށް އަދި ކަންކަން ކުރެވިފައިވާކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭ. އެހެންވީމާ، މިއަދު މި ބިލަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މެންބަރުން ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުން

ބިރުތަކެއް ދެއްކި. އެކިއެކި ނުފޫޒުގެ ބޭނުންކުރުވި ފަނޑިޔާރުގެ މިނިވަންކަން ގެއްލިފައި، ބައެއްފަހަރު ފަނޑިޔާރުންނަށް އަރައިގަތް، ބައެއްފަހަރު ފަނޑިޔާރުން ފަހަރި މަގުމަތިން ދުވާ، ބައެއްފަހަރު ފަނޑިޔާރުގެބަޔަކުގައި ހުކުމަކަށް ޓާގެޓް މި ބާވަތުގެ އަމަލުތަކެއް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިންގާފައިވާތީވެ ފަނޑިޔާރުންގެ މަސައްކަތަށް ނުފޫޒުން ނުފޫޒުފޯރައި، ބިރުވެރިކަމެއް ނުވި އެ ބާރުވެރިންނަށް މަސައްކަތުގެ ތަނަވަސްކަން ކުރުވިގެން ނޫނިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަދުލުއިންސާފު އަދުލުވެރިކޮށް ބޭނުންވާ ގޮތަށް ގާއިމުނުވާނެކަން މިހާރު އަދުލުއިންސާފުން ކުރިމަތިވެފައިވޭ. އެއީ ސަބަބަކީ އަދުލުވެރިކަމުގެ ތެރެއިން އެތައް ސަބަބަކާ ބަޔަކު މިހާރު ވެސް، މި ވަގުތު ވެސް ވާނީ ޖުޑީޝަރީގައި ވެސް އެބަހުރި. މި ހުރިހާ ދުވަސްވަރެއްގައި މުޅިން މި ކަންކަން ހިނގަމުން މި ދަނީ. އެކަމަކު، ވަކި އިސްތިސްނާގެ ތެރެއިން ތަރުތީބުކުރުވިގެން ކަންތައްތައް ކުރުމުގެ ބާރާއި އިޚްތިޔާރާއި މިނިވަންކަމާއި، މި ހުރިހާ ކަމެއް ފަނޑިޔާރުންނަށް ލިބިގެން އަދި އެ ބާރުވެރިންނަށް މަސައްކަތްކުރުމުގެ ތަނަވަސްކަމާ ގާއިމުކުރުމުގައި އަދުލުވެރިކަން ހިފެހެއްޓި މި ކަންކަމަށް ބަދަލު އަންނާނެކަން. 6 އަހަރު 7 އަހަރު ވަންދެން މައްސަލަ ހިފައި ހައްލުނުކޮށް ޖަލުގައި ބާއްވާފައި، އެ މީހާ 6 އަހަރު ފަހުން 8 އަހަރު ފަހުން ދޫކޮށްލަދީ ކަލޭގެ ކުށެއް ނެތް ބުނެފައި. ކޮބައިތޯ އޭނާގެ ހައްގުތައް، އޭނާގެ އަނބިދަރިންގެ ހައްގުތައް. ނޫނިއްޔާ ތަހުގީގުކުރި، ނޫނިއްޔާ ކޮންކަމެއް ތުހުމަތުގައި އެ މީހާ ގޭބަންދުގައި، ޖަލު ބަންދުގައި ހުންނަތާ ދިހަ ބާރަ އަހަރު ފަހުން މީހާ އިންސާފެއް، ކައިވެނިކޮށްގެން ދަރިން ލިބިފަހުން އުމުރު ހިނގައި ޖަލުގަ ވެސް އެބަ ހުރޭ. މިއީ ފަނޑިޔާރުގެ ތެރޭގައި ހިނގާ ކަންތައްތަކެއް. އެހެންވީމާ، މި ކަންތައްތަކަށް ބަލާއިރު ހުރުމަށް ބަދަލު ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނުތަކަށް ބަދަލު ގެންނަން އެބަޖެހޭ. އިސްލާހު ގެނެވިގެން އެ ބާރުވެރިންނަށް ވެސް އެ ބާރުވެރިން މަސައްކަތްކުރުމުގައި ތަނަވަސް ގެރެންޓީކުރެވިގެންނޭ. ފަނޑިޔާރުގެ މިނިވަންކަމާއި ފަނޑިޔާރުގެ މަސައްކަތާއި ފަނޑިޔާރުން ބަލަހައްޓާ ފަނޑިޔާރުގެ ގެރެންޓީކުރުމަށްޓަކައި މިއަދު މި ބަދަލުތަކުގެ މަޖިލީހުގެ އިސްލާހުތަކާއި ގާނޫނީބަދަލުތަކުގެ ވެސް މަސްއޫލިއްޔަތު. ދިވެހި ބަޔަކު އެ ކަމަށް އެދޭ. އަދި ފަނޑިޔާރުން ވެސް އެކަމަށް ބޭނުންވޭ. އެހެންވީމާ، މިއަދު މި ބިލު ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ސަޢުދުﷲ ހިލްމީ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ޝުކުރުއަދާކުރަން. އަޅުގަނޑުގެ އެދުމަކީ މި ބިލުގެ ފަނޑިޔާރުން ފަނޑިޔާރުގެއިން މި ދިޔަ މިނިވަންކަމާއި އަދި ފަނޑިޔާރުންނަށް މި ދިފާ އިސްތިޤުރާރުކަމާއި އަދި ފަނޑިޔާރުން މަސައްކަތްކުރާ ގެރެންޓީކުރަން މި ގެނެވޭ ބަދަލުތަކާއި، ހަމައެއާއެކު ފަނޑިޔާރުން ޖަވާބުދާރީކުރުވުން، ޖިނާއީދަށުން ގޮތް ވެސް މިގެ ތެރެ އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، ކޯޓުގެ ކަމެއްގައި ވެސް މިހާރު ގެންގުޅޭ ހަމަހަމަކަން، ކޮންމެ ކަނޑައަޅުއްވާ އެ މިނިވަންކަން ޖަމުޢިއްޔާތަކަށް، އެ ކުންފުނިތަކަށް ވިއަސް، މަޖިލީހަށް ވިއަސް، ވުޒާރާތަކަށް ވިއަސް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ވިއަސް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ގޮތްގޮތް ގާނޫނުއަސާސީގައި އެބުނޭ، ގާނޫނުތަކަށްބަލާގައި މި ގާނޫނުއަސާސީގެ 156 ވަނަ މާއްދާއިން ކޯޓުތަކަށް ލިބިދޭ ބާރުގެ ބޭނުން އޭގެ އަސްލު ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ހިފި އަދި

ފަނޑިޔާރުންނަށް އެ ބާރުގެ ބޭނުން، ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ތެރެއިން ފަނޑިޔާރުންނަށް އެ މިނިވަންކަމާ އެކީ މަސައްކަތްކުރެވޭނެ ފުރުޞަތު ޤާނޫނުއަސާސީގެ 155 ވަނަ މާއްދާއިން ދީފައި. އެހެންވީމާ، އޭގެ ދަށުން ކުރަންޖެހޭ އެހެނިހެން ކަންތައްތައް ވެސް ފަނޑިޔާރުންނަށް އަދުލުއިންސާފުން ކޮށްދޭން އެބަޖެހޭ. އެހެންވީމާ، އެ މަސައްކަތަށް މިއަދު ކުރުމަށް ބަލާއިރު މި މަޖިލީހަށް މި ބިލު ހުށަހެޅިގެންދާ އިރު އަދުލުއިންސާފު ހަމަ ގަބޫލުކުރަން، ހުރިހާ އިޞްލާޙަކީ މުސްތަޤުބަލުން ވެސް ގަބޫލުކުރައްވާނެ މިއަދު އަދުލުއިންސާފުން މި މަސައްކަތް ކުރަން އެބަޖެހޭ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑަށް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ހަމަ ޝުކުރުދަންނަވަމުން، އަޅުގަނޑުގެ އުއްމީދަކީ މި ބިލު ފުރިހަމަކުރެވި، ޤާނޫނީ މަރުޙަލާ ނިމިގެން މަޖިލީހުގެ ހަރުދަނާ އަންނަ އިތުރު އަދި މިހާރު މި ހުރި މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ބާރުގައި މަސައްކަތްތަކުން، ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ގޮތަށް ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގެ ގާބިލުކަން ފަނޑިޔާރުގެމަޤާމުގައި ފަނޑިޔާރުންނަށް ލިބިދޭނެކަމަށް ބުނެ ފުރިހަމަކުރުވިގެން ދިނުން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުޞަތު މިއަރުވަނީ ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއީލް އަޙްމަދު ނަސީމަށް.

ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއީލް އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 17 ނޮވެންބަރު 2023ގައި ރައީސް ޑރ. މުޙައްމަދު މުއިއްޒު ހުވައިކުރެއްވި އިރު އެ މަނިކުފާނު ވިދާޅުވީ ފަނޑިޔާރުގެއާ ކުޅުން މިއާރިސާބުން ނިމުނީ ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ފަނޑިޔާރުގެއާ ކުޅުން އާދަޔާހިލާފުން ނިމުނީކަމަށް ވިދާޅުވެ، ވެރިކަމެއް ފެއްޓި ބޮޑުވެގެ ވެރިކަން ދޮވެ އަހަރާ ހަމައަށް ދިޔަ އިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ފަނޑިޔާރުގޭގައި ނުކުޅޭ ހަމަ އެންމެ ފަނޑިޔާރެއް ވެސް، ފަނޑިޔާރުގޭގައި ނުކުޅޭ ހަމަ އެންމެ ކާޒިބެއް ވެސް، ފަނޑިޔާރުގޭގައި ނުކުޅޭ އެންމެ ބާރުނިކަމު ސޮބާވެއް ވެސް މިހާރު ނެތީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބިލު އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައަށް އަންނަ އިރު ފާހަގަކޮށްލަންޖެހޭ 19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ހަމަ މީގެން ގާނޫނުއަސާސީގައި އިޞްލާޙުތަކެއްގެން އިންނަވައި، ތަޢާރަފުކުރި ވިދާޅުވުމުން ގެނެސްދިނީ ކީއްވެ؟ ވިޔާވާރު ދައުރުގެ އަހަރުގެ ފަނޑިޔާރު ވިދާޅުވަމުން ޖުޑިޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަނުގެ ނުފޫޒާއި ޖުޑިޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަނުގެ ބާރު އެބަ މާ ގަދަވެއްޖެ. ފަނޑިޔާރުގޭއަށް ނުފޫޒު ފޯރުވާ މިންވަރަށް ޖުޑިޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަނުގެ ނުފޫޒު ބޮޑުވެއްޖެ. ކޮމިޝަން ބަދަލުކުރަންވެއްޖެ. އިއްޒަތްތެރި

ރައީސް؛ އެ މަނިކުފާނު އާދެ އިންސާފީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ލީޑަރޝިޕްގެ ގޮތުގައި. މިއަދު މި ބިލު ފަސްކުރާނަމަ ފަސްކުރަމާ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ގޮތުގައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ޒާތީ ބަދަލުތަކެއް. މިއަދު ޖުޑީޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަންގެ ކޮމްޕޯޒިޝަންގައި ވެސް މައްސަލައެއް ނެތް. މިއަދު ޖުޑީޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަނަކީ ނުފޫޒު ފޯރުވާ ތަނަކަށް ވެސް ނުވޭ. މިއަދު ޖުޑީޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަނަކީ ފަނޑިޔާރުންގެ ނިންމުންތަކަށް އަސަރުފޯރުވާ ފަދަ ނިންމުންތަކެއް ނިންމާ ބައަކަށް ވެސް އެ ބަންޑާރަ ނައިބަކަށް މިއަދަކު ނުވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެހެންވީމާ، މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ދައުރު ފުރިހަމަވަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއަދު ތިމާ ހުށަހަ މަގާމަކާ ގުޅުވާފައެއް ނޫން ތިމާގެ ޒާތީ ފިކުރު ހުށަހަޅާފައިވަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮންމެވެސް މިހެންވެއްޖެއްޔާ ކޮންމެވެސް ގޮތަކަށް އެބަ ހުށަހަޅާނެ. އިއްޔެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ލީޑަރޝިޕަކަށް ވިޔާ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަން ވަރަށް ގޯސްވެފައި، މިއަދު ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ކާޑު ތުރުކުރައްވާ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަން ވަރަށް ރަނގަޅުވާ އުސޫލު މިއީ ކޮން އުސޫލެއްތޯ އަދުލުއިންސާފުން އެބަ ބަލައިގަންނަނީތޯ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެންމެފަހުން، މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކައުންސެލް ޖެނެރަލްގެ މަގާމާ ޒިންމާދާރުން ވަކިކުރި ފަނޑިޔާރުންނަށް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް ވަކިކުރެވިގެން ދިޔަ އިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވިސްނައިލަން އެބަޖެހޭ މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ލީޑަރޝިޕުން. އެ ލީޑަރޝިޕުންގެ ވާޖިބު އެއީ ވަކިކުރި އެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް މިއަދު ހަމަހަމަ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަނުން، އެ ސަސްޕެންޑުން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ ފަނޑިޔާރުންގެ މައްސަލަތައް ކޮބައިކަން ރައްޔިތުންނަކަށް ބޭނުމެއްނުވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ތުހުމަތެއް ފަރާތަކަށް. އެހެންނަމަވެސް، އެ ފަނޑިޔާރުން އެ ތުހުމަތުން ޝަރީޢަތުން، އަދި ސުވާލުކޮށް ކަންތައްތަށް މަސްއޫލު ދިވެހި ރައްޔިތުންނަކަށް ނުފެނޭ. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަދުލުއިންސާފުން މި ވާހަކަ ވަރަށް ސާފު. މި އުފެދިފައިވާ ގާނޫނީ އިތުބާރު ގެއްލިފައި، ގާނޫނު އިސްލާހުކުރުމުގެ ނިޔަތުގައި ކުރާ ކަމެއް ނޫން. މި ބިލުން އަދުލުއިންސާފުން ފުރުސަތު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަހަރެމެން ވެސް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަން އިސްލާހު ބޭނުމި އިސްލާހު ނުކުރޭ ތި މަސައްކަތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަންގައި ތިއްބަވާ ބޭފުޅުންގެ ޕްރޮފެޝަނަލިޒަމް، އެ ބޭފުޅުން ބޭނުންކުރާ ބާރާ ގޮތަކަށް، އެ ބޭފުޅުންގެ އިޚްތިޔާރަށް ހުރިހާ ކަމެއް ދޫކޮށްލާފައި މަޖިލިސް އަދުލުއިންސާފުން ދިނުން މި ފުރުސަތު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެއާ ޚިލާފަށް މިހާރުން އޮތީ ކޮބައިތޯ؟ ސުވާލު މިހެނަސް އޮންނަނީ ގާނޫނުގައި ލިޔެވިފައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެ ގާނޫނާ ޚިލާފަށް އެއާ ތަޢާރުޟުވާ ގޮތަކަށް އިތުރު މިހާރަކު ގަވާއިދެއް ވެސް ނުހެދޭ، އުސޫލެއް ވެސް ނުހެދޭ. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއަދުގެ ހާލަތަށް މި ގާނޫނު ފާސްކޮށްލައިގެން ނަމަ، މި އިސްލާހު ފާސްކޮށްލައިގެން ނަމަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދެން ވަކިކުރަންޖެހޭނީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަން ވަކިކުރަނީ

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އާދަޔާ ހިލާފު ނުފޫޒާއި، އާދަޔާއި ހިލާފު ބާރު އޮތް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށްވުރެ ވެސް، މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށްވުރެ ވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ވޯޓުލައިގެން ހޮވާ ތަނެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަންގެ ބައެއް މެންބަރުންނަކީ. މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ހިއްސާ އޮންނަ ތަނެއް. އެހެންނަމަވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ދައުރަށްވުރެ ވެސް، މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގާނޫނީ ވާޖިބަށްވުރެ ވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަނުގެ މިއަދުގެ ބާރާއި ނުފޫޒު އިތުރުވަމުންދާ މަންޒަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފެނޭ. މިއީ ވަރަށް ބިރުވެރި އިސްލާހެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދައުރުގެ މިހާ ކުރީކޮޅު ޖުޑީޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަނަށް އަށްރާގާވެސް މިހާ ބާރާއި ނުފޫޒު މި ދިނީ އަޅުގަނޑުމެންނަން ވަރަށް ސާފު ޓާގެޓް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި އުޅެނީ ފަނޑިޔާރުންނަށް ބިރުދައްކަން. އެންމެ ފުރަތަމަ އެ ކުރުނީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހާރު ހައިކޯޓެއް ނޫން. ކްރިމިނަލް ކޯޓެއް ނޫން. ސިވިލް ކޯޓެއް ނޫން. އެއީ ޔައުމީތޯ؟ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނާ ކުރިން ހިސާބުން އެ ބޭރުކުރުނުއިރު ވެސް ވަރަށް ސާފު، ތިމަންމެން މި ސަރުކާރުގެ ވިސްނުމާއި، މި ސަރުކާރުގެ ޚިޔާލާ ހިލާފަށް ނިންމުމެއް ކަމަށް ވާނަމަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދެން ތިމަންމެންގެ ވަޒީފާއަށް، ތިމަންމެންގެ ކާނބޮން ލޯގާ މަސައްކަތްކުރާ ދިރުން ފެށޭނީ ކޯޗު އެ ބޭރުކުރާނެ ވެސް. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް މިހާރު އިންސާފު ލިބޭނެ މަގެއް ނޫން. ދިވެހިރާއްޖޭގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހައިކޯޓެއް ނޫން. ސުޕްރީމް ކޯޓެއް ނޫން. ކްރިމިނަލް ކޯޓެއް ނޫން. ސިވިލް ކޯޓެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ މިހާރު ބަލައިލިއްޔާ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަނުގައި މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖާގަ އިތުރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ރަނގަޅަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ މި ދިހަ ހަފުތާ އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިރާއްޖެ މިހާރު ބިލެއް ނުނިމި. ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަމުން މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ވަގުތުތަކެއް ހޭދަކުރަން މި ޖެހެނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެހެންވީމާ މިފަދަ ބިލުތަކެއް ފާސްކުރުމުގައި ފާސްކުރުމާ އެކު މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ޝަރީޢަތް ކަމަކު ދޭކަން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ޝަރީޢަތް ކަމަކު ދޭކަން މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބިލުތައް ނުހުށަހަޅުއްވަން މިހާރުގެ ބަންޖަރު ނަހަބަން އަޅުގަނޑު އިލްތިމާސްކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހުޅުމާލެ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޝަރީފަށް.

ހުޅުމާލެ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޝަރީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާޙަށް އެއްބާރުލުން ދިނުމުގެ ކުރިން ދެންމެ ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު، ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކޮށްދެއްވި ބައެއް ނުކުތާތަކަށް އެއްޗެއް ދަންނަވާކަމުގައި ވާނަމަ، އެއްވެސް ސަރުކާރެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމީ ތަޢައްޞުބުވެގެން ބޭނާ ކާނޫނުގެ ޗޯކަށް، ނޫނީ ބަޔަކު ދޭ އިރުޝާދުތަކަށް މަސައްކަތްކުރާ ބަޔަކަށް ނޫން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ވަކި މި ތިބީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މީގެ ތިޔައީ ހުރި އެއްކޮށް ވަރަށް ސާފުކޮށް ފެންނަން އޮތް ކަމެއް. އަދި އެ ބާރުވެސް ނިމިދިޔަ 19 ވަނަ އިއްޒަތްތެރި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި އެންމެ އަޣުލަބިއްޔަތު ވާހަކަދެއްކުން ދިޔައީ ޕީ.އެން.ސީ. ކޮމިޓީ ޗެއަރ ބަދަލުކުރާ ވާހަކަ. 5 އަހަރު ދުވަހުގެ ދައުރެއް ނިމިގެންދިޔައިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔަ އަސްލު ފޮށި ނުފެނުނީ. ހަމަ ބާރައި ނުފޫޒުގެ މައްސަލަ އިންތިޒާމަށް ވާގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ކުރުމުންދިޔައީ. މިއަދު، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން މިގައި ތިބެގެން ކުރާ އެއްކަލަކު އަޅުގަނޑުމެން މި ބެލަނީ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ބާރުތަކުގެ ކޮމިޓީތަކުގެ އިޚްތިޔާރާއި ރައްޔިތުންގެ އަސާސީ ހައްގު ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަރަފޮކޮށްދީފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެން އަބަދު މި ކަރަފޮކޮށްދީފައިވާ ބަލާލައިފި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ފެށުމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ކޯޓުތަކާއި ޖުޑީޝަލް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ދައުލަތު ވާހަކަ. ޤާނޫނުއަސާސީ ދައުލަތު ޤާނޫނު ޤާނޫނީ ތަރުތީބުން، ޤާނޫނުއަސާސީ ދައުލަތާ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރަން ބޭނުން، ޤާނޫނު ދައުލަތު މަސްއޫލިއްޔަތު ވާހަކަ.

މިކަމުގެ އެންމެ ބޮޑު ދަރަޖަތަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބައެއް މައްސަލަތައް އެބަހުރި ތިމަން ހަމަގައި އަހަރު ވަންދެން ޚިޔާލުތަފާތުވުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެ ހަސްލުތަކުގެ މެދުގައި ކޮންމެވެސް ބައެއް ފަރާތަކާ ގުޅިގެން ކޮންމެވެސް މަސްލަހަތު ހިމާޔަތްކުރުމަށް ޖަހާފައި ޝަރީޢަތް ކުރިއަށް ނުގެންދެވޭ އެކަން ވީމާވެސް ބޭނުން ފާގަތިކަމާ ވެދުން ވެސް ގެއްލުވައިލާ ވަރަށް، އެއްވެސް ވަރަކަށް ބަޔަކު ވާހަކަދައްކާ ސަލާމަތްކަން ވެސް ނާންނަ ވަރަށް ގެންގޮސް އެބަހުރި. އެހެން ކޮންމެއްމެ ތަޅުހަރުވެ، ރައްޔިތުން ގެޔާ ޝަރީޢަ ދެތެރޭގައި ރައްޔިތުންގެ އިޖުތިމާޢީ އިންސާފަކަށް ގެއްލި، ކޮންކޮން ގޮތަކުން ދަރިވަރަ، މި އިއްޒަތްތެރި ގާނޫނު ހަމަ މަޖިލީހުގެ ޖިންސާއެއް އެއީ ކޮންކޮން އިސްލާހުތަކެއް، ގާނޫނީ ވެސް ކޮންކޮން ޚާއްޞަކޮށްފައި ކޮންކޮން ކުރެވޭނެ. އާދެ! މި ބޭނުން ވަރަށް ބަހަނަގަ އެއް ނުކުތާ ފާހަގަކުރަން އޮތީ. މިހާރު ޖެހިގެން މައްސަލައެއް ޤާނޫނީ ޤާނޫނުތަކަށް ވާޖިބު ވަގުތުތަކުގެ ތެރޭގައި އަދި އެ ޤާނޫނީ ގޮތް އެ މައްސަލަޔަށް ދިރާސާކޮށް، އެ މައްސަލައިގެ ވާޖިބުތަކުގައި ގެންނަމުން ކޮންމެއްމެ ކުރުމަށް ޖަހާފައި ވެސް ޖެހިގެން އަހަރެއްގެ ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި މައްސަލަތަކާ ނިންމަދޭ، އެކަމަށް އަދުލުއިންސާފު ގެއްލުވާކަންދޭ. އާދެ! ޤާނޫނީގޮތުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުގެ އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ޤާނޫނުއަސާސީ ބަހަނަގަ ކޮމިޓީތަކާ، ޤާނޫނުއަސާސީ ރައްޔިތުންގެ ޕާޓީތަކާ ސަލާމަތާއި، ޤާނޫނީ ކަމެއްގެ ވާހަކަދެއްކުމަށް ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި

ފެންނަނީ އަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގައި ފަނޑިޔާރުން ވަކި ގޮތަކަށް ތަޢައްޞުބުވެ، އެ ބޭފުޅުންގެ އަމިއްލަ މަސްލަހަތަށް ކޮން ނުފޫޒުއެޅި؟ އެއްވެސް ނުފޫޒެއް އޮވެގެން ނޫން މި ކަންކަން ކޮށް ވަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ހަމަ އެންމެ މައްސަލަތަކަށް، އަޅުގަނޑާ ހަމަ ސީދާ މުހިއްމު ހިއްސާކުރި މައްސަލައެއް މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ތަޖްރިބާކާރުން ޖަވާބު ދެއްކުމަށް ބޭނުން. އާދެ! މުހިއްމު އެ މުހިއްމު ނުވާ ޤާނޫނުއަސާސީގައި، ދެ ބާރާ ޤާނޫނު ޑިމޮކްރަސީއެއް ދެން ކުރާނީ ހަމަ އެއްވެސް ކަމެއް ނިޒާމުގެ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ދާނަމަ ބާތިލުކުރުމުގެ ބާރު ފަނޑިޔާރުން. ވިއްކައިލުމަށް ޖަހައި ގާނޫނާ ފަޅާއަޅައި ޤާނޫނާ ދެ ފަރާތުން ވާހަކަދައްކައިގެން ޤާނޫނުގެ ޖިނާއީ ނަތީޖާ ދެކޮށް ޤާނޫނުގެ ގޮތުގެ ވިއްކައިލުމަށް އެއްބަސްވުންތަކާއި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ޤާނޫނު ސަރުކާރު މި ކުރަނީ ޤާނޫނު ބާރުތަކާ ޤާނޫނު ފުރިހަމަ ފަރާތަކުގެ ފާސްވެވުނު ޤާނޫނު ދަށުން ބާރުލިބޭ ޤާނޫނު ގޮތުން ގެނެސް ޤާނޫނު ދެ ހަމަ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ދަޢުވާ ކޮށްފައި. އާދެ! މި މައްސަލަ ދިމާވެގެން ޤާނޫނު ޤާނޫނު އެ ޤާނޫނު ދައްކަވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ އަހަރު ބިލު ހަމަ ފާސްކޮށް އެއްބަސްވެ ސަރުކާރު ވިއްކާލި، އަސްލާ ވަސް ބޭނުކަން ޤާނޫނު އިތުރު ޖިނާއީ ފާސްކުރެވި އަސާސީ ޤާނޫނުގެ އެދުމުގެ މަޖިލީހުގައި ޤާނޫނު ޤާނޫނު ޤާނޫނު ޤާނޫނު ދެން ޤާނޫނު ފަރާތްތަކުގެ ޤާނޫނު ހިމެނޭ މި ޤާނޫނު ޤާނޫނު، ޤާނޫނު ޤާނޫނު ފާސްކުރެވިފައި ވަނީ ކުރިން ކަމަށް ކުރި ޤާނޫނު ޤާނޫނު ދެ ޤާނޫނު މި ޤާނޫނު ޤާނޫނު ޤާނޫނު ޤާނޫނު، ޤާނޫނު ދެ ޤާނޫނު ހަދައި ޤާނޫނު ވެސް ޤާނޫނު ދެކޭ ޤާނޫނުގެ ދެ ޤާނޫނު ޤާނޫނު ޤާނޫނު ޤާނޫނު، ކުރިން މި ދާއިރާގައި ދެވަނަ ދަރަޖައިގެ ޤާނޫނު 12 ވަނަ ބާބު ދެވަނައިން، 2 މިނިވަން، 5 ވަނަ ބާބުގެ ދާއިރާގެ އެއް. ރައްޔިތުން ޤާނޫނު ފާސްކުރުމަށް މި ބިލު، މިހާރު މި ބިލު ދިވެހި ރައްޔިތުން ވަކިން ބިލު ބޭނުންވެގެން، ވަކިން ބިލު ޤާނޫނު ޤާނޫނުއަސާސީ ޤާނޫނު ދެ ޤާނޫނު ޤާނޫނު ހިނގަމުން. މިހާރު ޤާނޫނު ޤާނޫނު ޤާނޫނު އެ ޤާނޫނު ޤާނޫނު ޤާނޫނު ޤާނޫނު. މި ބިލު ޤާނޫނު ޤާނޫނު ޤާނޫނު ދެކެން ދައުލަތުގެ ބިނާ ޤާނޫނު ޤާނޫނު މަޖިލީހުގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނުގައި، މި މަޖިލީހުގެ ބިލު ހިނގި ޤާނޫނު ފާސްކުރުމަށް. އެކިއެކި ފާސްކުރަން މި ބިލު ހާޒިރު ވެސް މިހާރު ދެ މިންގަނޑު ބޭނުންވާ އިންތިޚާބުގެ ޤާނޫނު ދަށުން ބަލައިފި، ހުރިން މި ބިލު މިހާ ހުރި ޤާނޫނު ގޮތުގައި ދައުލަތް ޖީބު ވަކިވެ ދައުލަތުގެ އެ މިހުން ޤާނޫނުއަސާސީ ތަޢުލީމު ބާރުތައް ވިއްކާލި އެ މިހުން ހުރިހާ ހުރިހާ މަޖިލީހުގެ އެއް، އަޅުގަނޑަށް ކުރުގެ ވަނީ އިތުރު ޤާނޫނު ފާސްކުރުމުން އެދެން. ހުރިހާ މަޖިލީހުގެ ޤާނޫނު ގެނައުމަށް މިހާރު ހަމައެކަނި، 2012 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން މިހާރު ހަމައެކަނި އަޅައިގެން މި މަޖިލީހުގެ ގޮތުން ކަނޑައަޅައި ނުހިމެ އަދިވެސް އޭގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބާރުއަޅާ އަޅުގަނޑުމެން މިނިވަންކަމާ އެކު މަސައްކަތްކުރުމަށް ޖަހައި އެކަމުގެ އިސްލާމީ ދީނާ، އެކަމުގެ ރައްޔިތުންގެ ހައްގުތައް ދިފާޢު ދައުލަތުން ފަރާތްތަކުން ދިފާޢުކުރަން މިބާ ފާސްކުރުމުގެ ގާތުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ކަނޑައަޅައިދޭން. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވަގުތު ދައުލަތުގެ ހައްގުތައް އިންސާފުގެ ސަރަހައްދަށް ޖިނާއީ ޤާނޫނުގައި ހިނގާ ދިފާޢު ދައުލަތަށް ކޮށްދިނުމަށް މިހާރު ދިފާޢު ދައުލަތަށް ކޮށްދިނުމަށް ޖިނާއީ ހާލަތުގައި، އަޅުގަނޑުމެން މި ފެންނަނީ 5 އަހަރު ދުވަހުގެ ފަރާތުން ކޮށްދިނުމަށް ޤާނޫނު ރައީސް

ޝަރަފުވެރިކަމާއި، ރައްކާތެރިކަމާއި، އުފާވެރިކަމާއި ހިތްހަމަޖެހުމުގެ ދިރިއުޅުމެއް އުޅުމަށް ބަލައި(?) އަޅުގަނޑުމެން އާދައިގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރަކަށް ލިބޭ 45 ދުވާލުއަށްވުރެ(?) ގިނަ ރިޓަޔަރމަންޓަށް ދިޔައިމަ ލިބޭ އަދަދު. ކޮން ޒަމާނަކުންތޯ އިންސާފުވާނީ؟ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ވޯޓު މި ހުރިހާ ކަމަކަށް ރިޔާޢަތްކުރަން. އާދެ! ފަސިޔާރަކު(?) އޭނާގެ ޒުވާނީ ވާޖިބު ނުވަތަ އޭނާ ދިރިހުރި(?) ދައުލަތަށް ހިދުމަތްކޮށްދީފައި ދިޔައިމަ އަމާންތެރިކަމާއި، ރައްކާތެރިކަމާއި، ވަފާތެރިކަމާއި، ހުރިހާ ކަމެއްގައި އޭނާ ދިޔަ، އޭނާގެ އަދާކޮށްފައި(?) ދިޔަ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ރިޓަޔަރމަންޓުގެ ޒޯނުގައި(?) އަޅުގަނޑުމެން އަދާކުރާއިރުގައި، ފަސިޔާރުންގެ(?) ޒުވާނީ ދޭގައި(?) އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފަސިޔާރުން(?) ވަރަށް ވޯޓު ބަރާބަރުކަން. ދެން ދައުލަތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފަސިޔާރުން(?) ހިދުމަތްކޮށްދިނުމަށް ދިޔަ ދިމަދިމާލުގައިވާ ބަރާބަރުކަން. އަޅުގަނޑު އެހެންވީ ބަރާބަރު ހަމަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ވޯޓު ދޭގެ އެއް ބޮޑުވެއް. 5 އަހަރުގެ ދައުރެއް އަދާކުރާއިރު ދިޔައިއޭރުވެ(?) އަޅުގަނޑުގެ މަޖިލިސްވާނީ(?) ކުރަކަން ނުވާ ހަމަ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސަން ވޯޓު ލިބޭނީ ފަސްހަ(?) ވަރަކަން ހާސް ރުފިޔާ. ދައުލަތުގެ ދެވަނަ ބާރު. ދެވަނަ ބާރު، ދެވަނަ ބާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު، މެންބަރުގެ ބާރު ޒުވާނީ ރައްޔިތުންގެ ދެކޮޅުގައި ވޯޓު މި ލިބޭ 15 ހާސް ރުފިޔާ. ސަރުކާރު ކޯޗުގެ(?) ފަސިޔާރުގެ(?) ރިޓަޔަރމަންޓުގައި 49 ހާސް ރުފިޔާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި އެއްޗެހި އެބަޖެހޭ ބަދަލުގެނެވެން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ގާނޫނުގެ ރައީސް(?) މި އެއްޗެހި އެބަޖެހޭ ބަދަލުގެނެވެން. ދައުލަތުން ރިޓަޔަރމަންޓުގައި ދިޔައިމަ އެ މިހާ އަބުރުވެރިކަމާ އެއްކަލަ(?) ދިރިއުޅުއްސި(?) ކަމުގައި ވަންޏާ، ހުރިހާ ބޭސްފުޅު(?) އެއްޗެހި ދިނީ ކަމުގައި ވަންޏާ ހަމަހަމަ ކުރަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުގެ ނުކުތާވަރަކަން(?) މި ކަންކަން މި ދަނީ އަޅުގަނޑުމެން އަމިން ގޮސް ހަދާތީ. އަޅުގަނޑުމެން ތަޖުރިބާކުރީ. އަޅުގަނޑުމެން ވަކި ފަރާތެއްގެ މަސްލަހަތު؛ އަޅުގަނޑުމެން ޒުވާނުގެ ރައީސްކަން ކޮށްފައި ދިޔަ މިހާކަން 3 ފަހަރަކު 75 ހާސް ރުފިޔާ ލިބޭއިރުގައި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒުވާނުގައި 30 އަހަރަށްވުރެ ގިނަ ދުވަހު ޒުވާނުން ރިޓަޔަރމަންޓުގައި ދާ މިހާއަށް 5 ހާސް ރުފިޔާ ނުލިބޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އަބަދު ވޯޓު މިތާނގައި މި ދައުލަތަށް މި ވާހަކަ. އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް ބަރާބަރުކަމުގައި އެއްކަލަ(?) ބާރު ދުސްތޫރުގައި ދިޔަ މިހާއަށްވުރެ އާދައިގެ ރިޓަޔަރު ގިނަ ދުވަހު ކޮށްދިޔައި ދިޔަ މިހާގެ ރިޓަޔަރުގެ އަގެއް ވަޒީފާއަކާ ކޮށްދިޔައި ވާހަކަ، ރިޓަޔަރުގެ މިންގަނޑު ހަރުއަޅާ ނަމަ، އެ މިހުން ކޮށްދިން ރިޓަޔަރުން ފާގިނަ(?) ފުރުސަތަން، ފާރިގުކޮށް(?) އެކަ އެހާ ރިޓަޔަރމަންޓުގައި. އެކަމަކު އާދޭ(?) މިހާކަން މި ދިޔައީ؛ އަޅުގަނޑު މި ފާހަކަ ދައުލަތުން ހަމަ ޒުވާނާ އަދުއްލާ(?) ވޯޓު މިގެ ބަރާބަރުން ހަމަ މަޤްސަދުއީން(?) ބޭރުވަނީ ނޫން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން(?) އަދި ކުރުގު(?)، ޚިޔާލު ދައުލަތުގައި ރިޓަޔަރާ މިހާކަ 30 އަހަރު ދުވަހު ރިޓަޔަރމަންޓުގައި ހުރި ގޮތަން އެއްބަޔަކު(?) ދައުލަތުގައި އެއްވެސް ރިޓަޔަރމަންޓެއް ނެތް. އެއްވެސް ރައްކާތެރިކަމެއް ނެތް. އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުލިބޭ. ދެން ޝަރީޢަތްތޯ(?) އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒުވާނުގެ ރިސަލްޓް(?) ސަރުކާރުގައި، އަޅުގަނޑުމެންގެ އެންމެ ބޮޑު އިޤްތިޞާދީ އެކި މައްސަލަތަކަން ބަލަހައްޓަވައި(?) ހުރި އިޤްތިޞާދީ ފަރާތަކަށް(?) އަޅުގަނޑުމެންގެ

ދިވެހިން އެ ތަންތަނަށް ވަޑައިގެން ދާނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ މިހާރު މި ކަންކަމަކީ އަޅުގަނޑު ވެސް ވާހަކަދައްކައިގެން އިސްތިޢުފާދެއްވަންޖެހޭނެ؛ 30 އަހަރު، އިއްޔެ އަޅުގަނޑާ ގުޅި ބޭފުޅަކު ބުނި ތިމަންނަ 22 އަހަރުވެއްޖެއޭ މި ރިސޯޓްގައި މަސައްކަތްކުރާތާ. ތިމަންނަގެ އުމުރުން މިހާރު 49 އަހަރު ވެއްޖޭ. 50 އަހަރަށް ދަނީ. ހުސައިންބޭއޭ، ތިމަންނަ ދެން އަނބުރާ ދާންވީމަ، އަނބުރާ ތިމަންނަގެ އަނބިދަރިން ކައިރިއަށް ތިމަންނައަކަށް އަބަދަކު މިތާ ހުރެވޭކަށް ނެތޭ. ތިމަންނަ މިވަރުގެ ބޮޑު ދިރޭ ޒުވާނުކަން ޓޫރިޒަމް ދާއިރާއަށް ކޮންޓްރިބިއުޓްކޮށްފައި ދާއިރާގައި އަދި ވަޒަންކުރުމުގެ ހަނދާނީ ދިޔައީކަން، ހަނދާނީ ދިޔައީކަން 150 ރުފިޔާއަށް ވީބާ ތަށިބައި ދިރިއުޅެމުންނޭ ނުކުތީ ދެއްތޯ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ ފަނޑުވާވަރުގައި ފަސޭހަ ލިބޭނެ އެއް އަހަރު ދުވަހު މަސައްކަތްކޮށްލުމުން އަމިއްލައަށް ރިޓަޔަރކަށްވެއްޖާ ދުވި ބަޔަކު، އުމުރު ދުވަހަށް ޓިކެޓް ހޯދުން، ސާވިސް ހޯދުން، ޕެންޝަން ހޯދުން ދަރުމަވަންތަ ލާރި ދެވުން ލާޒިމް. ކޮބައިތޯ މިގެ އިންސާފު؟ މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމަށް ޖަހައި ވާހަކަދައްކާތީވެ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރީގެ މަޖިލީސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް ވާހަކަދައްކަމުން ދިޔައިރުގައި، މިއަދު ކަމެއް ނުވެގެން އެކީ ވާހަކަ ދެއްކީ މިތާ ބާރުވެރިންގެ އަތްމަތީގައި ބާރާއި، އާރާއި، ސިޔާސީ މުޤައްރިރުންނާ ހުރިހާ އެއްޗެއް ހިފާފަ، މިއީން ކަމަކަށް ރިޔާއްޔަތްތެރިވެ ކަމެއް ކޮށްދިނީ އެއްބަ ފަރާތަކަށްތޯ؟ ވާހަކަދެއްކޭއިރު އެބަ އޮތޯ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ވާހަކަ ނިންމައިލަމުން އަޅުގަނޑު މި ބުނަން ބޭނުންވަނީ، މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި ތިއްބެވި ރައްޔިތުންގެ މަންދޫބުން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަހަމަކަމުގެ މައްސަލަ ނިންމަވައިދެއްވާތި، އަޅުގަނޑުމެން އިންސާފު ފިޔަވައިގެ މައްސަލަ ދިރިއުޅުން ބިނާކުރާ ކަމުގައި ވާނަމަ ހަމަހަމަ ވާނީ، އާންމު ޖައްސަކްކަތްތަކުގައި ހަމަހަމަ ވާނީ، ދިރިއުޅުމުގެ އަސާސީ ވަސީލަތްތަކުގައި ހަމަހަމަ ވާނީ ކާކަ އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަ ގޮތަކަށް ބަލާ ވެރިކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ ސިޔާސީ ދެތި މުސާރަދޭ ރަޖިސްޓްރީކުރެވިފައިވާ ތިޔާގޮތުގައި ވިހިކަރާ ހަމަހަމަ ވާނީ، އާންމު ޖައްސަކްކަތްތަކުގައި ހަމަހަމަ ވާނީ، ދިރިއުޅުމުގެ އަސާސީ ވަސީލަތްތަކުގައި ހަމަހަމަ ވާނީ އާން އަޅުގަނޑުމެން ދަ މަސައްކަތްކޮށް. އަޅުގަނޑުމެން އެނގޭ ސިޔާސީ ދެކުމާއި ޒުވާނުންގެ ރުފިޔާގައި 75 ހާސް ރުފިޔާ، އަނެއްކާ މަހާނަ އަމާޒުގައި އަނެއް 75 ހާސް ރުފިޔާ، 1 ލައްކަ 50 ހާސް ރުފިޔާ. 1 ލައްކަ 50 ހާސް ރުފިޔާ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް މެންބަރު، އަޅުގަނޑުގެ ނުލިބޭ ކަމަށް ވަނީ. އާދެ! ވާހަކަ ނިންމައިލުމުގެ ކުރިން، ވާހަކަ ނިންމައިލުމުގެ ކުރިން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ބުނަން ބޭނުންވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް ވަރަށް ސިޔާސީ ސަލާމަތީ ވިސްނާފައި އަޅުގަނޑުމެން ވަކި ފުރާވަކުން އަންނަ ބިލަކަށް ނޫނޭ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ފުރުސަތު މަސްވެރިކަން ވިސްނާފައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނަށް ޖަވާބުދާރީވާން ޤާއިމުކޮށް ހަމަހަމަ އުސޫލުން ކަންކަން ލިބޭ ގޮތަށް ބިނާކުރެވިފައި. 3 ލައްކަ 75 ހާސް ރުފިޔާއާއި، ޖިރާސަ، ސާލިސް އަހަރު ޒުވާނުންގެ ފަރާތްތަކުން 10 ހާސް ރުފިޔާ، 12 ހާސް ރުފިޔާ ލިބޭނީ ކޮން އިންސާނުންތޯ، ކޮން އިންސާފެއް ނިޒާމަށްތޯ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަހަމަކަމާނުލާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ އެހެންވީމާ، މިހާރު ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ބިލަކަށް ވާހަކަދައްކާ ނަމަވެސް، އިސްތިޢުފާއެ ދެނަނަ ކަމުގައި ވާނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން މި ނަމޫނާ، 20 ވަނަ

ދަރިވަރުންގެ މަސްތުވާތަކާއި އިދިކޮޅަށް އުފެއްދުމުގެ، އަޅުގަނޑުމެން މުސްތަޤުބަލުގެ ވަރު ޤިޔާސް، ދަރިވަރުންގެ ހައްދުގައި ކަމުއްލަވާ ކަމުގައި ވާނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން ހިނގާނީ ޖުމްލަތަކާ އެކު ހަމަހަމަ ކަމަށް ޖެހިލުވުން. ވަކި މިހާރު ބަޔަކު ފުރުޞަތުދެވި، ނޫނީ ގިނަ ކޮޅުގެ ގޮތުގައި ގާނޫނުގައި ނަހަދާން. ވަކި މިހާރު އިސްތިރާމު ދިނުމަށް ބަޔަކު ވަކި ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާފައި. އަޅުގަނޑުމެން ހިނގާނީ، މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ދެކޮޅު ފުރުޞަތު، (އޭ.ޖީ) ޓީޗަރު ކަމުގައި ވިޔަސްވެސް، 75 ހާސް ރުފިޔާ، އެއް ބަޔަކަށް ރުފިޔާ ޖަހާފައި ޓީޗަރުވިޔަސް، އަޅުގަނޑުމެން ހިނގާނީ މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ނިންމުމަކީ ދަރިވަރުންގެ ދުވަހުގައި ދަރިވަރުންނަށް ބަހައިގަންނާ، އިންސާނީ ކަމުގެ މައި، ދަރިވަރުންނަކީ ހުޅުވިގެން ނުކުތް އިނގިރޭސި ސަބަބުތަކަކީ ހުނަރުގައި ކުޅިވަރު ނަޖާތު ހިންގައިދިނުމުގައި، އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ދަރިވަރުންގެ މަޖިލީހުން ނިންމި ބޮޑަށް ވަރަށް ފުރިހަމަ ބޮޑުކަމް، ބޭފުޅުންނަށް ޝުކުރުވެރިވަން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިންމަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްލަޠީފު މުޙައްމަދަށް.

ހިންމަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުއްލަޠީފު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނަކީ 2010 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރި ގާނޫނެއް. މި ގާނޫނު މިހާތަނަށް ބަދަލުތަކުން ދިޔަ އިރު ދިމާވި މައްސަލަތަކާއި ނުބައި މި ހުރިހާ އެއްޗެއް އިސްލާޙުކުރެވިގެން. މައްސަލަ ހަމަސްކުރާތީ އެއްޗެއް ބެލުން މިހެން އެއްޗެއް އިސްލާޙުކުރެވިގެން އަހަރެން ޤާނޫނު ބާވަތް. ދެން ހުރި އެހެން ކަންތައްތަކެއް ވެސް ދިރާސާކޮށްލެވޭ ވަރަށް ބާރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެކޮޅު ބަދަލުތަކަށް މި އިސްލާޙު ފާސްވިއްޔާ ދެން ގައިދީން ފަނޑިޔާރުކަން ގެނެސް ހުރިހާ ކަމެއް ވަރަށް ބޮޑަށް ބަލާލުމަށް ފަހު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ނިޔާ އެއްޗެއް އަޅުގަނޑު މިހެން ފެނިގެން ދާއިރު. އެއީ މިކަން ފަރުމާކުރަން އެކަމަށް ކިޔަމަންވާ އެއް ނިޔާ ތަޅުމުގެ ކަމަށް. ދެކޮޅުދޭ ގޮތެއް ބޭނުންވާ ކަމެއްގެ ކަރުދާސް ކަންކަމުގެ ނިސްބަތުން ވެސް. މި ކުރިއާ ކަމެއް ހިފައި އެބަ ބައްޔަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ގައުމުގައި އެބަ ބޮޑެތި އިޖްތިމާޢީ ފަނޑިޔާރުކަމުގެ އަދުލުވެރިކަން ބޭފުޅުން. އެއްބަސްވުމަކަށް، އެ ބޭފުޅުންނަށް އެއްގޮތަށް ސަމާލުކަން ދޭން ވަރަކުން ހުރި ނުފެނޭތީވެ އެ ބޭފުޅުން ބެލުމަށް ބާރު ބޭނުންވެއްޖެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަންތައް ސަމާލުކަމަށް ވަގުތު ދައްކާތީ ސަމާލުކަން ބޮޑު ކަމެއް ފާހަގަކުރަން ވިސްނައިދީ ނަމަ ހުކުމެއް ކުރިމަތިވި ގައުމުގެ ނިޔާމާ ފަނޑިޔާރުން. މިއީ މިއަދުގެ ބަޔަކު ބަލައިލުމާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

އަޅުގަނޑުމެން އިންސާފުގެ ވާހަކަ މި ދައްކަމުން މި ދަނީ. އިންސާފު ފުރުސަތުނުލިބި މި މަޖިލީހާ ހިސާބުން. ރައްޔިތުން ކައިރިން އައްސަވާބައްލަވާ 5 އަހަރު ދުވަހު ދައުރެއް އަދާކުރިމާ އޭނާއަށް އުޅުނު ދުވަހަށް މަޖިލީހުން ލިބޭ އިނާޔަތް ލިބެންޖެހޭނީތޯ؟ މިއީ ހަމަ އަހަންޖެހޭ ސުވާލެއް އިނގޭތޯ. ރައްޔިތުން ބުނަނީ ނޫނޭކޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވެއްޖެއްޔާ މިކަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އިސްލާހުކޮށްގެން ކަންކަން ކުރެވޭނީ. އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ 5 އަހަރަކުން މި ޤައުމުގައި 500 އާބާދީގެ ރަށެއް އެބަ އުފެދޭ. އޭގެ މާނައަކީ ރައީސްކަން ކުރާ ބޭފުޅަކަށް 4 މިލިއަން ރުފިޔާ. އަޅުގަނޑުމެން ދާންޖެހޭ ކޮންމެ 5 އަހަރުދުވަހުން. އެއީ ހަމަގާ މިންވަރުތޯ؟ އޯރިޝް ހިންގަންނާއި، މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކުގެ ގޮތުގައި މަހަކު މަޖުމޫ 3 ލައްކަ 50 ހާސް ރުފިޔާ. މި ކަމަކާ ވެސް އަޅުގަނޑު މިހާރު ނުވޭ. މި ވާހަކަ ދައްކާކަށް މިހާރު ނުވޭ. ދައްކާކަށް ކުރީ މިހާރު ވެސް ނުވޭ. އެއީ ޝަރުތުފުރިހަމަ ދިރިއުޅުމުގެ އުޅެން ބޭނުންވާ އަދަދުތޯ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ ހަމަ 1 ލައްކަ ރުފިޔާއި ރަނގަޅު އިންޝުއަރަންސް ފުރާޖެހެއް ދިނީމާ ރައީސްކަން ކުރާ ބޭފުޅަކަށް ވެސް މި ޤައުމުގައި ރިޔާސަތު އުޅެވޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދުން ގެބަލާ ފުރުސަތުގެ ވާހަކަ. މި ސަރުކާރުން ވެސް ވަރަށް ބޮޑުތަކުގައި ގެބަލާ ފުރުސަތުގެ ވާހަކަ އެބަ ދައްކާ. ނުކުތާތައް ކުރާކަން. ދައުލަތުގެ އިސް މަގާމުތަކަށް އަދާކުރާތަނުގައި ގެބަލާ ފުރުސަތު ދިމިފައި، އަނެއްކާވެސް ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާއަށް ދިރާސާކަ އެ ވަޒީފާގައި ހުންނަ މުވައްޒަފުގައި އެ ފުރުސަތު ލިބޭކަށް ނުލިބުނު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ލިބޭކަށް ނުލިބުނު. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން އެ ފާސްކޮށްދިން ގާނޫނުގައި ލިޔެފައި އެކަން ވޭ. ކުރަން ބާރުވެރިންނަކީ ސަރުކާރު ވަޒީފާ ދޫކޮށް، ޕާޓީ ހާރުން ފުރުސަތުން ލިބޭމުންދާއިރުގައި އަނެއްކާ ވަޒީފާގައި ހުންނަވައިގެން 45 ހާސް، 50 ހާސް ނަގަމުން އެ ދަނީ. ލިސްޓެއް އަޅުގަނޑު މިތާ ހުށަހެޅުން އަޅުގަނޑު ވަޒީފާގެ ލިޔާ ވަރަށްގިނަ ވާ ދިގު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ފުރުސަތަކީ ރިޝްވަތާހަރުކަށިކުރުމަށް ޝަރުތުފުރިހަމަވާ ފަރުދުން ބާރުވެރިކަމާ ބަޔަކު ދީ އަޅުގަނޑު. އެއީ ފުރުސަތުވެސް ހުރުން، ޓިކިޓުވެސް ހުރުން، ސާފުވެސް ހުރުން ދޫކޮށްގެން އެއްކަލާ ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނިޔަލަތި މީހަކަށް ވެސް ހަމަ ރަނގަޅު އެއްކަލާ ދޫކޮށްނުލާނެ. އެކަމަކު މިއާ މި ތަނުގައި ކަނޑައެޅޭ ހުކުމް. ފުރުސަތު ކައިރިކަމަށް ބަލާލާ އެއްކަލާ ރައްޔިތުންނާ ހިސާބަށް މި ވަނީ. އެ ވެސް ގިނަ ފަހަރަށް އަނގައިން ނުލިބޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ކުރުން މި ޤައުމުގައި ހިނގަމުން މި ދަނީ. ސަރުކާރުތަކުން ފަސޭހަކަމުގެ ގޮތުން އަދި ބާޒާރުގާ ފަސޭހަތަކުން ރަނގަޅު ކުރުން ދިޔައީ. ސަރުކާރުތަކުން ބޭނުންވާވަރަކަށް ކުރުން ނުކުރެވުނީ ފަސޭހަކަމުން އެ ގައުމުގެ ބަޔަކު އެ ހުންނަނީ. އެއީ ޕަބްލިކް ލިސްޓް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޑުއިވޭ އަޅުގަނޑު ސަރުކާރުތަކުން ބޭނުންވާ ކުރެވޭ ކޮރަޕްޝަން އެއްޗެހި ފަސޭހަކުރުން އެ ދިޔައީ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މި ގޮތަށް ނިޔާކުރަނީ؟ އެއީ ރައްޔިތުން ދެކެން ބޭނުންވާ ކަންކަމަކީ؟ ނޫން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފަސޭހަކުރުންތަކާ މިނިވަންކަމާ އެއްކޮށް ހުރުން ކުރުމުގެ، މިނިވަންކަމާ އެއްކޮށް ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު އޮތް ބޭފުޅުންނަކީ ގާނޫނުގައި. އެކަން ކުރާކަށް ފުރުސަތުވެސް ނުވޭ

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުލަތަށް ކޮރަޕްޝަނުގެ ވާހަކަ. މި ޒަމާނުގައި އޮތް ކޮރަޕްޝަނަށް ފަސޭހަކުރުވާގައި ވެސް އޮންނަނީ. އަޅުގަނޑުމެން އެ ބޭފުޅުން ޒަމާނުކުރުން ގެންދަވަނީ ނޫން އެ ލީޑަރ ބަޔަކުއްބާ ޚަރުކުރި. އެހެންވީމާ، ޒަމާނުގައި އޮތް ކޮރަޕްޝަނަށް ފަސޭހަކުރުވާގައި ޝުންނަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަމާ ވީނަ ވިސްނުމެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހުރިހާ ފަސޭހަކުރުވުންނަށް ކޮރަޕްޝަން ބޭފުޅުންނަށް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ސަރުކާރުތަކުން އެ ބޭފުޅުން ކޮރަޕްޝަނަށް، އެ ބޭފުޅުން ޖަހަންޖެހޭ ހުކުން ލިބުނުއިރު ދިނީމާ ދެން ކޮރަޕްޝަން ވާހަކަދައްކަން ތަންކޮޅެއް ހަމަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ނޫން ކަންކަން ވާންޖެހޭނެ ގޮތަކީ. އެއްވެސް ސަރުކާރަކުން ރިޝްވަތުގެ އުސޫލުން ބޭރުން ކަންކަން ފުރިހަމަކުރަން ތާއީދުކުރުމަށް މިލްކުވެރިން ކަމަކަށް. އެއީ ގޮތެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަން ޚިޔާލުތަފާތުވާ ގޮތަށް ފުރިހަމަކުރާނެ ވިސްނުން ސަރުކާރުތަކުގައި ހުންނަންޖެހޭ. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާކަން ލިބުމަކީ އަދި އެހެން ބޭފުޅުންގެ ވެސް. ފުރިހަމަކަން އައުމަށްފަހު ވިލަރެސްކުރަންވީ ގޮތެއް ބޮޑު ޒިންމާތަކެއް ރިޝްވަތުގެ ވާހަކަ ހުރިހާ ސަރުކާރެއްގެ ކަންކަމަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ފެންނަނީ. އިންސާފު ހައްގުވެރިކަމުގައި ބޭނުންކުރާ ރިޝްވަތު ބެލެނިވެރިޔާ. އެ ސިސްޓަމަކީ ހަމަހަމަ ކޮރަޕްޝަން ސަރުކާރު ދަތިކަމެއް ވަރަށް ބޮޑެވެ. މަސައްކަތްކުރެވޭ ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ ހަމަހަމަކޮށް ބޭނުންކުރާ ހިދުމަތެއް މި ހުރިހާ ކަމެއް ބާރުވެރިކޮށް ވިސްނުން އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތިލަމުން މި ދަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ނޫން ކަންކަން ހިންގަންޖެހޭ ގޮތެއް. މިއީ ތަރުޖަމާކޮށް ހައްޤުތައް. ރައްޔިތުން ފުޅާދާއިރާ އެ ކަންކަން ހުއްޓުވުމަށް އުސޫލުން އަޅުގަނޑުމެން ރުޖޫއުވާނެ. އިންސާފު ގަބޫލުކުރަނީ. އިދާރާސިޔާސީގޮތުން އެއްކަލަ ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްތެރިކަމުގެ ނިޒާމުގައި މަސައްކަތްތެރިކަން ނިކުންނަނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުގެ ބަސް ވެސް ހަމަވީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ މިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަސަން މުފީދަށް.

މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަސަން މުފީދު އަބްދުލްޤާދިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަސޭހަކުރުވުންގެ ޤާނޫނު) އަށް އިސްލާހު ގެނައުމަށް ޖަލްސާއަށް ހުށަހެޅިފައި މިވާ ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަސޭހަކުރުވުންގެ ޤާނޫނު) އަށް އަންނަނިވި އިސްލާހު ގެނައުން އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ބަންޑިޑު ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް

އިސްލާހުކުރުން. ފަނޑިޔާރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބެހޭގޮތުން އަމާޒުކުރަންވާނީ ގާނޫނުއަސާސީއާއި ގާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ގާނޫނު) އާއި ގާނޫނު ނަންބަރު 10/2008 (ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ގާނޫނު) އާއި މި ގާނޫނާއި، އެ ނޫން ވެސް ކޯޓުތަކުގެ މަސައްކަތްތަކާއި ފަނޑިޔާރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ގާނޫނުތަކާއި، އެ ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކަށް ތަބާވުން ހިމެނޭ ގޮތުގެ މަތިން. އިޖުތިމާޢީ ޙަޔާތް؛ އަދުލުއިންސާފު ފަރާތްތަކުން މިއަދު ގާނޫނާ ޚިލާފު ގޮތުން ބައެއް ބޭފުޅުންގެ ދައުރު ތަފާސްހުރި އަދުލުވެރިކަން އެ ކަމަކަށް ވާ ކަނޑައެޅުމާ ކަމެއް އަދުލުވެރި ފަރަގެއްނުކުރުން. އެހެން އަދުލުވެރި މި ދަންނަވާ އެއް ސަބަބަކީ، ކޯޓުގެ ބޭފުޅުން ވެސް ވިދާޅުވި ތިމަންނަމެން ކޯޓުގެ ކަމެއް މި ހުރިހާ ހުށަހެޅުއްވި ނިޔަލަށް. އަދުލުވެރި ދަންނަވާނީ ހަމަ ނިޔަލަށް ވިދާޅުވާ ވިދާޅުވިކަން ނިޔަތް ހިތްވަރުދެނިކަން ފަރަގެއް ނުކުރާ. އެކަން ހުރުވާ ތިމާގެ އަމަލުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް. އެހެންވީމާ، އެ ހިސާބުން ހިތް ނިޔަތުގައި ކަމަށް ފަރަގެއްގެ ނެތް. އިޖުތިމާޢީ ޙަޔާތް؛ އިންސާފުގައި ތަޙައްމުލު ނިޔާވެއި ފަރަކު ފުރިހަމަވާއިރުގައި، އިންސާފުވާއި ތަޙައްމުލް ކަނޑުނުވާތީ ތިމާގެ އަމަލުތަކުގެ އެކަމަށް ބިޔަންނުކުރެވޭނެ. އަދި ކޯޓުގެ ގާނޫނުތަ އަދި ކޯޓުގެ ޖަޒާ ދޭނަން، ކޯޓުގެ ސިޔާސީ ނުފޫޒުގައި ކޯޓުގެ ފަރުޖެހޭގައި ދެ ވަނަ އިޚްތިޔާރުކަމަށް ގާނޫނުތަކަށް ތަޙައްމުލުކުރެވޭނެ ދިވެހިން ހެއްދި އަދުލުއިންސާފުގެ ބަދަލުގައިނޫނަސް ހިމެ ފާސްކަ ކަމެއް ނޫން. ގާނޫނުގައި ބަރާބަރު ބަރާބަރުކުރެވިފައި ވާންވާނީ އާއްމު ސިޔާސީ އިޚްތިލާފުން ބޭރުވެ ބަލައިގެން ވަނަ އެ ކޮންމެ ފަރާތަކުން ދުރުވެގެން އެ ކަނޑައަޅާފައިވާ ބަރާބަރުކޮށް ފަރާތްތަކުން. އެގޮތުން ބަރާބަރު ފަރާތްތަކަށް ބިނާވެ، މިއަދު އިސްލާހު ހުށަހެޅިގެން މިދާ ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާފައިވަނީ 10 އޮގަސްޓު 2010ގައި. އެ ދުވަހުން ފެށިގެން ބުނެވިދާނެ ގާނޫނަށް ފާއިތުވިދިޔަ ފަނަރަވަރަކަށް އަހަރު ތެރޭގައި ޖުމުލަ 7 އިސްލާހެއްވަނީ ގެނެވިފައި. 8 ވަނަ އިސްލާހުގެ ގޮތުގައި މިއަދު މި ހުށަހެޅި އިސްލާހުތަކުގައި ހިމެނޭ މައިގަނޑު 29 އިސްލާހެއް. އެގޮތުން އިސްލާހު ހުށަހެޅިގެން މި ދާނީ ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި، ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ)، (ނ)، އަދި (ކ) އިސްލާހުކުރުމަށާއި، ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) އިސްލާހުކުރުމަށާއި، އެ ގާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ)، (ނ)، (ކ)، (ބ) އަދި (ޅ) އިސްލާހުކުރުމަށާއި، ބަޔާންކުރެވުނު ގާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރާއި، އެ މާއްދާގެ (ކ)ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރު އިސްލާހުކުރުމަށް. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އިސްލާހުކުރުމަށާއި، ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އިސްލާހުކުރުމަށާއި، ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އިސްލާހުކުރުމަށާއި، ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ފަހަތަށް އަލަށް އިތުރުކޮށް އެ މާއްދާގެ ފަހަތަށް މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން. މިއީ އަދުލުވެރި ދާއިރާގައި އަދުލުވެރިކަމުގެ ބުރުދެއްނެސްވަރަން ދިމިގެންނުދާނެ ވަރަށް ފުރިހަމަ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަދުލުވެރިކަމުގެ މި ބިލު އަލުން އަދުލުވެރިކަމާ

ހިސާބަށް ތަސްދީޤުކުރެވިގެން ޢަމަލުކުރަން އަންނަ ހިސާބުން ފެނިގެން މުޅި ނިޒާމު އުއްކޮށްލެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދާނީ އިންސާނިއްޔަތަށް ޖަހައި އެއީ ރަޙްމަތެއްގެ ގޮތުގައި ވެގެން. ގާނޫނަކީ އަބަދުވެސް ވާންވާނީ، އިންސާނިއްޔަތަށް އެއީ ދުއްޕާނަކަރުވެގެން ނުވާނެ. ގާނޫނުވެގެންވާންވާނީ، ގާނޫނު ހެދުންވާނީ، ގާނޫނު ޕްރޮޓެކްޓްކުރުވެވޭން ވާނީ އެއީ މުޅި އުންމަތުގެ މައްސަލަ އެއީ ރަޙްމަތެއްގެ ގޮތުގައި. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދުނިޔަވީ ހަޔާތުގައި ވެސް ކަންކަން ތަރުތީބުކުރަންވާނީ މި ޤާނޫނުން. އެގޮތަށް ބަލާއިރުގައި އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކޮށްލެވޭ ވެސް މިއަދު މި ގެނެވޭ އިސްލާހު ބިލް ގޮތުން ބައެއް ބޭފުޅުންގެ ހިޔާލު ތަފާތުވި ކަމަށް ވިދާޅުވި ވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އެ ކަމަކާ ދާ ކަންބޮޑުވުން ނުވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ކަންކަން ކުރަނީ މުޖުތަމަޢަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަރާތުން ހުރި ކަންކަމުގައި ފުރުޞަތުދިނުމަށް ޖަހައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން ހަމަގައިމުވެސް މިއަދު ހުށަހެޅިގެން މި ދިޔަ އިސްލާހުގެ ޤަވާޢިދުންގެ އެންމެހައި ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައި ޤަވާޢިދުންނާ ފުރިހަމަ ގާނޫނީ އިޤުލީމާއި މިނިވަންކަމާއި ބެހޭ ލިބިގެންވާ ބައެއްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރަން މިފަދަ އިސްލާހުތައް ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ކަމަކަށް ގޮތުގައިވެސް، އަޅުގަނޑުމެން މިފަދަ އިސްލާހުތައް ގެނައުން. އެހެންނަމަވެސް، ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޒާހިރަށް.

<u>ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 13/2010، ފަސޭހަކުރުމުގެ ގާނޫނަށް މި ހުށަހެޅިފައި އޮތް އިސްލާހުތަކާ ގުޅޭ އެއްކޮށް ދަންނަވަން ކަމުގައި ފެއްޓިއްޔާ މިގެ ބައެއް އިސްލާހުތަކުގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ކަންބޮޑުވާ ކަންކަން އެބަހުރި. ހަމަ އެ ޕިރިއޮޑަށް އެ އެކި ބޭފުޅުންނަށް މި އިސްލާހުތައް ފުރިހަމައަށް ގެންނަވާނީ އެކި ގޮތަށް. އެއް ބައިތަކަށް ރަޙްމަތެއްގެ ގޮތުގައި، އަނެއް ބައިތަކަށް ނިސްބަތް ރަސްމީ ގޮތުގައި. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލު މި ގާނޫނީ މި ގާނޫނަށް އިސްލާހު ގެނެސް، އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން ހުރި ރާއްޖޭގެ ޝަރުޢީ ނިޒާމު އަވަސް ސުޕްރީމް ގެނެވޭނެ ގޮތުގަތެއް މި ގާނޫނު ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ބަދަލެއް. އެހެންނަމަވެސް، މުޅި ގާނޫނު ބަލައިލާ އިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން މި ކޮމި ކޮޅުން ބޭރުގައި ފަސޭހައެއް ފުދޭ ސަލާމާ، ދެން އަޅުގަނޑު ސަލާމަތް އުފެދިގެން ކޮޅުން ބޭރުގައި ފަސޭހައެއް ދެވޭ ނޫން ގޮތުގައި ތަފާތުގައި ގާނޫނު ތަރައްޤީ ބިރުން އެއީ އިސްލާހު ގޮތް މިއަދު ހަމަ ސަލާމަތް. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުގައި މިއަދު މި ފަސޭހަކުރުމުގެ ހުރި އިސްލާހުތަކީ ކުރިއަށް މަސްލަހަތުގައި ބެހެއްޓިއްޖެ

އިތުރު ނަޒަރުކުރަން ވިސްނައިގެން ބަލައިލަން ޖެހޭ ކަންކަން އެބަހުރި. އެގޮތުން 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) މިހާރު މި ބުނާ ގޮތުން ފެށޭއިރާ ޖެންޑަރގެ، ޖެންޑަރުން އެބަ މަސްއޫލިއްޔަތު ބަލާ ފަސޭހަކުރުން. މިހާރު އެނގިވަޑައިގެންނަވާނެ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ، ރާއްޖޭގައި ފަސޭހަކުރުން ވަކިކުރުމަށް ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު ސިޔާސީ ކުރިޔަށްގެން އަންނަ ކަންކަންކަން. އެގޮތަށް ހާލަތުތަކުގައި ފަސޭހަކަމަކަށް އިސްތިއުނާފު ދިނަސް އަ ޖެންޑަރކުން މަޖިލީހުގާ ގޮތަށް މިހާރު އެގޮތުގައި އެއީ. 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި މި ބުނާ ގޮތުން 2 އަހަރު ވަންދެން ކޮމިޓީން ފަސޭހަތަކަން ވަކާލާތުނާދުމުގެ ގޮތުން މި އެއީ. އަދި ގަނޑު ފަހު މަޖިލީހުގެ ނަމް އަ ފަސޭހަކުރު އިންތިޚާބު ކޮށްދޭގައި ނުވަތަ ފަސޭހަކުރު ބަލި މަޖިލީހުގައި ވަކާލާތުނާދުމުން 2 އަހަރު. އެހެންނަމަވެސް، 2 އަހަރު ގިނަ ކަމަށް އަދުގަނޑުގެ ފެނޭ. މިއީ ގާނޫނުގައި ހުރި މިގޮތަށް ބައިވެރު އިސްތިޢުފާ އަޅުއްވާ އަދުގަނޑުގެ ފާސްކުރި ވިސްނައިވަރަށް ޖެހޭ.

އެހެންނަމަވެސް، ގާނޫނު ހުށަހަޅުއްވާފައި އެކަމެއް ފަސޭހަވާނެ މި ބަދަލު ހުށަހަޅުއްވާފައި އިޤްތިޞާދީ މުސްތަޤުބަލު ވިދާޅުވި ސަރުކާރުން މި ބަދަލު ހުށަހަޅުއްވާ މަޖިލީސްތަކުގެ މެދުވެރިކޮށް ގާޒީ ކުރިޔަށް ނިކުމެ ގޮތަށް ޝަރުޢީ ނިޔާވި ހިނގުގޭ.

ބަދަލުގައި ކަމުގައި ވިދާޅުވީ، ސަރުކާރުން މި ހަމަހަމަ ބަދަލުކުރި އިޢުލާނު ރައްޔިތުންގެ އިޖުތިމާޢީ ޝަރުޢީ ނިޔާމަތު ދުވަހުއްޖޭގާ. މި ހިސާބުން އަދުގަނޑު ވެސް މިއަދު ބަނޑުސްކުރުމުގައި ކުރެވޭ ފަސޭޖެހުމުގެ އަދި. އަދުގަނޑުގެން މި ކަމާ ގަސްއަރާތަކަށް ޝަރުޢީ ނިޔާމު އިސްތިޢުފާކުރުވަން ގާނޫނު ހުރިން. ބަދަލާ އިޖުތިމާޢީ ރައްޔިތުންގެ ދުވަހުގައި ދެއްވިން. އަދުގަނޑުގެން ހިސާބުގެ ރައްޔިތުންގެ ދުވަހުގައި މިހާރު އެކަމުގެ ސަލާމަތު ކަނޑަ ޝަރުޢީ އިސްޖެހިފައި ހަގީގަތުން ވޭތޯ؟ އެކަން ފަސޭހަ އަދި ގޮތް އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ، އަދުގަނޑުގެން ހިލޭގައި އަދި ވެސް އެބަހުރި. އެކަން ނުދަންނަ ރައްޔިތުންނާ ނުހުންނާނެ. ކޮމިޓީތަކުގެ މަޖިލީހުގައި، އެއީ އަދި ގެރި މަޖިލިސް އެއްޗާ ކުރި ކޮމިޓީތަކުގެ މަޖިލީހުގައި 2 ފަސޭހަކުރުގެ ގޮނޑި ދިޔައީ. ހަމަ އިންތިޚާބު އަދުގަނޑުގެން ނުހުނަން ގޮތުން 2 ވަޒީރުންގެ ކޮމިޓީގެ ވާހަކަ. މިއަދުގައި އެއް ވަޒީރު އަދިއްލަވަން އިޖުތިމާޢީ. ރިޔާސީ ކެބިނެޓުން ނަމްބަރު ބަދަލުގައި ވެސް އެބަ އެއީ. ހަމަ ނުކުންނަވާނެ 2 ކޮމިޓީގެ ވަހަކަ. މިހެން ހުރިހާ ކަންކަމުގައި އިންސާފު އަކަށް ހަމަނުކުންނަވާނެ ކަމަށް ފެށޭއިރާ މި އިޖުތިމާޢީ ނުކުންނަވާނެ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. ކޮމިޓީތަކުގެ މަޖިލީހުގައި ސަފުހާގެ ކޮޅުގެ 2 ފަސޭހަކުރުން ދިޔަ އިތުރު، 2 ވަޒީރުން މި ކޮމިޓީގެ ނުކުންނަވާނެ ކަމަކަށް ރިޔާސީ ކެބިނެޓުން ނުކުތް، އުޅުއްވި ރިޔާސީ ކެބިނެޓުން ވެސް އެބަ އެއީ ބޭނުމި. މިއަދު ހަމަމަކަށް އަދިވެސް ޖާގަވެރިވެއް ނުލިބޭނެ. މި އިންސާފުވެ، އެހެންނިވާ ނޫޅޭ. އެހެންވެގެން ނުލިބޭނެ އަދުގަނޑުމެންނަކަށް. އިއްތިހާދު މަޖިލީހުގައި ހުރިހާ މަޖިލީހަށް ވެސް އަދުގަނޑުމެން ދެންނެވި ފަސޭހައިން މިހެން ނުލިބޭ މަޖިލީހަށް. މިއީ ބޮޑު މަޖިލީހުއެއް ކަމުގައި. ކަންކަން ނިންމުމުގައި ފަސޭހި މިހެން ނުލިބޭ ބަޔާ މަޖިލީހެއް ސިޔާސީ މިހެންގެ ސަލަބަން. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ؛ މިއީ މިއަދު ދުނިޔޭގެ ބަޔާގެއް. އަދުގަނޑުމެން ދުރިން މި މަޖިލީހުގައި، ކުރިން އަދުގަނޑު އިސްލާމީކުރި މަޖިލީހުގައި ޖުމްލަ ރިޔާސީ ކެބިނެޓު އިސްތިޢުފާދިން. ކޮމިޓީގައި މި ވަގުތުން ހުރި އެންމެ

ވަރުގަދަ މަރުގެ ތަޙްޤީޤުތައް ކުރާ އެއް ފަރާތް މަގާމުން ދުރުކުރުވުން. މީއީ ސިޔާސީ ނުފޫޒުގެ ސަބަބުން. ބޮޑުދިޔައަށް ގަބޫލުކުރެވޭ މި 2 ވަޒީރުންގެ ޕާޓީތަކުގެ ސަބަބުން ނުކުތާ ނަތީޖާކަމަށް މި. ފަނޑިޔާރުން އެ ބޭރުކުރި ވެސް ހަމަ ބޮޑުދިޔައަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގަބޫލުކުރުމުގެ ސަބަބުން. އަޅުގަނޑުގެ ބޮޑުދިޔައަށް ގަބޫލުކުރެވޭ. އަދި ކާރކަން ދިފާއި ރައްޔިތުންގެ ބޮޑުދިޔައަށް ވެސް ގަބޫލުކުރެވޭން ފުރަތަމަ ދުވަހު، އެ ހާދިސާ ހިނގި ދުވަހު މަސްއޫލުގެ ހާލުގައި އެ މީހުން ހައްޔަރުކުރުމަކީ އެ ބޭނާ ވަޒީރުގެ ޕާޓީތަކުގެ ސަބަބުން ކަމަށް. އެއީ ބޮޑުދިޔައަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތް. އެގޮތަށް ފަނޑިޔާރުން ބޭރުކުރާ އިރު ފަންނީ މީހުން އަދުލުއިންސާފުން ނުލިބޭ އިރު، ނުލިބޭ ވާހަކަ އަދުލުއިންސާފުން މިހާ ހަމަހަމަކަން ދައުލަތުން ނުވާން. އަދުލުއިންސާފުގެ ނުފޫޒު އެ ހިސާބަށް ނުފޫޒާތުން ގޮތުގައި އަދުލުއިންސާފުން ހަމަޖެހޭ ކާރިސާއެއް؛ ދެން އޮތީ މިނިވަން ފަނޑިޔާރުގެއެއް އުފެއްދުމުގެ ޒިންމާ މި އޮތީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާށް އަދުލުއިންސާފުން ބޮޑު ކާރު. މިއަދު މި ބޮޑަށް ގޮތުން މިޖުމްލަގައި ހުރަހެއްވެސް އިސްލާހުކުރަން ވާހަކަދައްކާލަން، ހައްލު ތަފާތުވެފައި ފުރުޞަތެއް އެނދިވެސް އެ ގޮތުގެ ދީނީ ގޮތުން ނަތީޖާ ހާމަ. ނުވެސް ވަރުވާ. ވާހަކަ ވެސް ނުދެކެނީ. ބޭރުގެ ވެސް ނުހަނު، ދަންނަވާލަން ވެސް ހަދާހިތަ ހަރު، ހުރި ވެސް ޖަހާލުމަށްވީ. މީއީ ބަހާން ވާހަކަދައްކާލީމަ. މި ގޮތުގައި ޤާނޫނީ އަދުލުއިންސާފުން މި ދިރުނު. އަހަރެމެން އަދުލުއިންސާފުން މިނިވަން ފަނޑިޔާރުގެއެއް އުފެއްދުމަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނުހަރުއްދުން އަދުލުއިންސާފުން ނުކުރާ. މިނިވަންކަމާ އެއް އެ ވާހަކަދައްކާލުމުގެ އިހުތިރާމު ބާރުއެއް ވެސް އަދުލުއިންސާފުން ނިޒާމަށް. އެއް ދުސްތޫރު ކިޔާފައި އަދުލުއިންސާފުން ނިކަން ވާހަކަ. ނުކުރެވޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދުލުއިންސާފުން ޤާނޫނީ ދިރިޔާ. އެ 2 ފަނޑިޔާރުން ބޭރުކުރިއީ ވެސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ދުސްތޫރުން މިނިވަންކަމާ އެއް ވާހަކަދައްކާނެ ފުރުސަތެއް އޮތީމަ. އެ 2 ފަނޑިޔާރުން ބޭރުކުރި ދުސްތޫރީ މައްސަލައެއް ބަލަމުންދާ ދެއްވި ކަމާ ގޮތަށް ދެން. ދެން އަދުލުއިންސާފުން މިއަދުގައި އިންސާފުވެރި ފަނޑިޔާރުގެއެއް ހަދަންވާނެ ގާނޫނުން އެއްގޮތް މިގޮތް ހެދުމުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ނުވާން. ފަނޑިޔާރުގެ ހިނގާނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ބާރުގައި މިއަދު ގޮތަކަށް މިގޮތަށް އެއްގޮތްވާ. މި މަޖިލިސް މިގޮތަށް އެއްގޮތްވާ ފަނޑިޔާރުގެ އާއި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އަތްދަށުގާ ހިނގަނީ އެއްކޮށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢުއަށް.

<u>ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 13/2010، ޤާޟީންގެ ޤާނޫނަށް ހުށަހެޅުނު އިޞްލާޙުތަކަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އަދި މި ބިލު ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢުދުﷲ ހިލްމީ ހުށަހަޅުއްވި ކަމަށް ބަލައި އެ މަސައްކަތަށް ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރުދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެމް.ޑީ.ޕީ ވުޖޫދުވެގެން އައީ އިންސާފުގެ ގާއިމުކުރުމުގެ ކަމުގެ ބޮޑު ވައުދާ އެކު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބިލު އުފެދިގެން އައީ 17 މަޖިލީހުގެ އޭރުގެ ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްރަޙީމް ޢަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި މި ބިލު، މިއީ ވަރަށް މާތް މަޤްޞަދެއްގައި ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި، ހުށަހަޅުއްވި ބިލެއްކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ. އެ މަސްލަހަތު އޮތް، އެއީ މިއަދުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ކަމަށް ވަނީ. ހުށަހަޅުއްވި ވަރަށް މާތް މަސައްކަތެއް. ޤާޟީންގެ ހައްޤުގައި ހިމާޔަތްދިނުމަށް، ޤާޟީންނަށް ދޭން ބޭނުންވާ ބަޔަކީ އިއްޒަތް ޤާޟީންނަށް ދިނުމުގެ މާތް މަސައްކަތުގައި. މި ބިލު ހުށަހަޅުއްވާ އޭރީގައި އޭރުގައި އުފެދިފައި އޮތް އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުން އަމަލުކުރި ގޮތާ ދޭތެރޭ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ވިސްނައިލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ޤާޟީއަކު ވަކަން ނުވި. ޤާޟީއަކު ވަކަން ނުވި. ނަގާފައި އޭނާގެ ޖާގައިއާ ދުރުގައި ބަހައްޓައިގެން އަނިޔާ ދިނީ. މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ދޯ؛ ޤާނޫނުއަސާސީއަކަށް ހަމަޖެހިފައި އަމާޒުވި ފުރަތަމަ ފަހަރު. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވެރިކަމުގެ ތެރޭގައި މިކަން ހިނގި. 2008ގައި އިންސާފުވެރިކުރުމުގެ ނަމުގައި ރައްޔިތުންގެ ބޭރަށް ފިލައިގެން ދުރު މަޖުބޫރުވި، ދުރު ވަޒީފާ، ރައްޔިތުންގެ ކަރުގައި ހިފައި، ރައްޔިތުންނަށް ނުބައި މަޢުމޫމާ ދިގެން އުފެދިގެން އައި ފުރިހަމަވުމުގެ އޭރުގެ، އޭރުގެ އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކުން ވަރަށް ގޮތް މަސައްކަތުގައި ހުށަހަޅުއްވި މި ބިލުން، ޤާޟީންގެ ހައްޤުތައް ކަށަވަރުކޮށްދިނުމާ، ޤާޟީންނަށް ދިން އިންޞާފުގެ ރަނގަބީލަން ފެންނަނީއެ އޭރުގެ ކުރިމަތިލި ކޯޓުގެ އިސް ޤާޟީއާ ނަގައި ހައްޔަރުކުރުން. ސިވިލް، ސިވިލް އޭރުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އެޖަރަން ހިނގައިދިޔަ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބިލަކީ ފަސޭހަތަކުން ނުޖެހޭ ފުރުޞަތު ބިލެއް ނުކުން. މިއީ ރިޔާސަތާއި އަރުވާލުމަކީ ފުރާދުއިރާއަށްގައި ދިނުމުގެ މާތް މަސައްކަތުގައި ދިރުވި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި ބިލެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މީގެ ކުރިން، މި ބިލުގެ މަޤްޞަދަކީ ރަނގަޅަށް ނުހިނގުމާ މި ޤާނޫނު އައިސްގެން ވާހަކަ ދައްކާން ކަމެއް ނަމަ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވާދަވެރިން. ހަމަހަމަކަން ދިރާސާކުރެއްވުމަކީ ދަންނަވާން، މިކަން ބަޔަކު ކަމެއް، ޝަރުޢީ ފުސް ނުވާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބިލެއް އަންނަ އިރު އެ ބިލުގައި މައްސަލަ ހުންނާނެ. އެހެންވެގެން ޤާނޫނުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި އޮންނަނީ ކޮމިޓީތަކަށް އުފުލިފައި. އެ ކޮމިޓީތަކަށް ގެނެސްގެން ގެންނަންޖެހޭ އިސްލާހެއް، އަދި ރައްޔިތުންގެ ފަރާތުން ބޭނުންވާ އިސްލާހެއް، އަދި ޤާޟީންގެ ފަރާތުން ވެސް ބޭނުންވާ އިސްލާހުތަކެއް ލައިގެން އަނބުރާ ޤާނޫނަށް އައިސްގެން ފާސްކުރަނީ. އެއީ ނިޒާމު ބަދަހިކޮށްދީ އިނގޭތޯ

އެހެންވެގެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިގޮތުން އަޑުގަނޑުވެރިންނަށް ނުހުންނޮ ފުރިހަމަވެގެންދާނެ
އެމް.ޑީ.ޕީގެ ދުވަސް ވެރިކަމުގެ ތެރޭގައި ޒުވާނުންގެ ޕްރޮމޯޝަން އަދި ގޮތް، އަޑުގަނޑުވެރިންނާ އެނގޭނީ.
ކުރީގައި އަޑުގަނޑުވެރިންގެ ފީގެ ރައީސްގެ މައްސަލަ، ޝަރީޢަތް ހިނގަމުންދިޔަ އިރު ވެގެންދިޔަ ގޮތް މިއީ ވަރަށް
ކައިރީގެ މާޙައުލު. މިއަދު އެމް.ޑީ.ޕީން ހަދަގަންނަވަނީ އިނގޭތޯ ޒަޢީމުންނާ ޕްރޮމޯޝަން ވާހަކައި، އެ
މުހިންމު އިޖުތިމާޢީ ފިޔަވަޅު ގޮތަށް، އެ މުހިންމު ޕްރޮމޯޝަނަށް އަދި ގޮތުގެ ވާހަކަދައްކަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛
ރައްޔިތުން މުޖުތަމަޢު ރައްކާތެރިކަން ގެއްލުވާލަދެމުންދިޔަ މައުލޫމާތުގައި ކުރިމަތިވާ ކަންތައް އިންސާފް ޒުވާނާގެ
މުސްތަޤުބަލު އިންސާނަކީ ކަލާނގެ ކޮށްދެއްވި، ހަރުކަށި މަސައްކަތް ޖަހަނީ ގޮތަކީ ޒަމާނީ ގޮތް، ދިވެހިރައްޔިތުންގެ އެންމެ
މަތީ ކުރަން ދިއަ ގޮތަކީ، ރައްޔިތުން ބޭނުން އެމީހުން ރަނގަޅު ނޫން. އާދައި އިންސާފު އޮންނަންޖެހޭނެ. ނިޒާމުގެ
އޮންނަންޖެހޭނެ. އެހެންވީމާ، އަޑުގަނޑުވެރިންގެ އިޖުތިމާޢީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ގެބިފުލުކަރައްވާ ރައްޔިތުންގެ
މުދަލައި އެއް ކަންބޮޑުވުން. އެހެންވީމާ، ޒުވާނާގެ އެއް ކުޑުން އަށެއް ކުރިން ހިޖުރަކުރާށެވެ ގޮތް ބަޔާން މި ކޮންދިނީ
މި ގޮތުގެން. މިއީ އިންސާނީ، މި އިންސާފުދިނުވާ އެޕީގައި ކަންކަން އިސްލާމީދުވަރުން އުޅުއްވާ ފެށުން ޕަރަމުދުކުރާން
ގޮތް މި އޮތީ ޒުވާނުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެމް.ޑީ.ޕީ އުޅުދިގެން އަދި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިންސާފު
ގާއިމުކޮށްދިނުމުގެ ނަމުގައި. ޖެހިޝަވު ސަރުކާރަށް ކޮމިޝަނުގެ ކޮމްޕްލެކްސް ބަދަލުކުރާން ކަމުގެ ވައްޓާލުކު.
އެހެންނަމަވެސް، ދެ ފެށުނު ލިބިގެންދިޔަ އިތު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ނުލިބޭ 19 ވަނަ މަޖިލީހުގައި އަޑުގަނޑުވެރިންގެ
މުއައްދު މަޤުބޫލު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިޖުތިމާޢީ މެންބަރު 3 ފަހަރު ކޮމްޕްލެކްސް ބަދަލު؛ އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ނުލީ. ސަލާމަ
ރައްޔިތުން އޮވެގެން ވެސް ނުލިބަ އަޑުގަނޑުވެރިންގެ އިޖުތިމާޢީ މެންބަރަކު ލިބީ ވެސް 3 ފަހަރު ވެސް ބޮޑުކޮމްޕްލެކްސްއެވެ.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެމް.ޑީ.ޕީން އިންސާފުގެ ވާހަކަ ދައްކަނީ އެ މަކަރުވެރި، ހިތްތެރި ގޮތްތަކުގެ ދަތުރާ ވާހަކައެއް
އޮޅި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރަދުވެރިންސާފު ދާއިރާ ހަދަދަރާކުރުމަށް ޖަމާއި އެމް.ޑީ.ޕީގެ އެއްވެސް ފެށިކަމެއްގައި ކުރި
ކަމެއް ދަތުރުކުރާނެބަލާ! ރައްޔިތުންގެ އިޖުތިމާޢީ، ރައްޔިތުންނަށް މަސައްކަތުގެ މާޙައުލު ވެރިކޮށްދިނުމަށް ޖަމާއި
އެމް.ޑީ.ޕީން އުޅުދިން ދެ ފެށިކަމުގެ ތެރޭގައި ހިނގައިދިޔަ ކަންކަން އަޑުގަނޑުވެރިން އެނގޭ. ރައްޔިތުން ނޫނީތޯ
އެ ދަތުރުކުރުން ގެންދަނީ މަސައްކަތްތެރި ރަސްމީ ތިމަންނަމެން މަސައްކަތްތެރިން ތަނެއް ނެތިމަށް. މިއީ ނޫނީތޯ
ރައްޔިތުންގެ ހުރި މަސައްކަތްތަކާ. އަޑުގަނޑުވެރިންގެ އިޖުތިމާޢީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވިދާޅުވި 17 ނޮވެންބަރު
2013ގައި، މިއަދު ވެގެން މި ދަނީ ރައްޔިތުންގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނޫނީ ފުރުޞަތު ނިމުމަށް ދުވަސް.
ރައްޔިތުންގެ، ނޫނީ ފުރުޞަތު ނިމުމަކަށް އައި ދުވަސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އާގެ ހެއްކެއް ނޫނީތޯ މިއަދު
ރައްޔިތުންގެއަށް ދިމާވެފައިވާ ޖާގައިގެ ތަނަވަސްކަން ހުރުމަށް ޖަމާއި މިއަދު ނިމުމުން އެކާ ކުރިމަތިވާ ކަމުގެ
ކޮމްޕްލެކްސް. އަޑުގަނޑުވެރިން ފުރިހަމަކުރަން. އެ ކޮމްޕްލެކްސާ އެކުގައި ރައްޔިތުން މަސައްކަތްކޮށްދިނުމަށް ޖަމާއި

އާ ފަރި ފުރުޞަތުތަކާއި ފަރިވެގެންދާނެކަން އަދުގަނޑުވެރިންނަށް އެނގުމުންނަށް ވެސް އެބަ އެނގޭ. އިއުތިރާޒަށް ހަދައިގެން؛ މި ބިލުގައި ބުނަނީ، ކޮންމެ ފަތުރުވެރިއެއްގެ އަތުގައި މައުލޫމާތު އޮވެގެންނުވާނެ، ދިހަ ބާރަ އަހަރު ވެގެންދާއިރު އޮވެގެންނުވާނެ. ދެ ދައުރު، އެމް.ޑީ.ޕީއަށް 2008، 2018 ވިޔަގެންދިޔައީ. ފަތުރުވެރިންނަށް ކުރިއަރުވައި ނުދެވޭ. ފަތުރުވެރިން އަތުގައި މައުލޫމާތު ފުރިހަމަ. އަދި އިންސާފުގެ ވާހަކަ ވެސް ދައުލަތަށް. ނުފޫޒު ވެސް ފޯރުވަނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މިއަދު މި ބިލުން، މި އިސްލާހުން މި އަންނަނީ ކޮންމެ އިއުތިރާޒެއް ފަތުރުވެރިންގެ އަތުގައި ވެސް އޮންނަ މައުލޫމާތު މަދުވެގެން 1 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ނިންމަންޖެހޭނެ. 1 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ނުނިމޭކަމުގައި ވާނަމަ، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ފަތުރުވެރިން އެބަ އަންގަންޖެހޭ މި މައުލޫމާތު ނުނިމިގެން މި އުޅޭނީ މިވެނި ކަމަކާހެން. އެއީ މައުލޫމާތުއެއްތޯ؟ ނޫން އިނގޭތޯ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ދައްކަވަން ގެންދަނީ އިންސާފު ނުލިބޭ ވާހަކަ. އިންސާފު ނުލިބޭ ވާހަކަ ނުވަތަ ފަތުރުވެރިޔަކު ހުކުމް ކުރުމަށް ގަސްދު ހުކުމެއް ކަމުގައި ވަންޏާ އެ ވާހަކަ ދެއްކުމުގެ ހައްގު ދީފައި ކޮންމެ ދައްކަވާކަށް ވެސް އޮންނަންޖެހޭނެ އިއުތިރާޒު ކުރުން. އަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގައި އޮންނަންޖެހޭނެ. ދައްކަވަންގެ މަޝްވަރާގެ ގަވާއިދު ހަދާ ގާނޫނު ދައްކަވަން ފުރިހަމަ އިރު، ފަތުރުވެރިއެއްގެ ހުކުމެއް ހުކުމް ކުރުމަށް ވަނީ، ކަނޑައެޅިގެން މި ހުކުމަށް ބޭސް ހުކުމް ކުރުމަށް ވަނީ ދައްކަވާންހެން ބަސް ބަސްފުރުސަތު ކުރަން އަދުލުއިންސާފު ދައްކަވަން އިއުތިރާޒު ކުރެވޭ. އެކަން ފާސްކޮށް. އަހަރެން އިސްލާހުގެ ނިޔަތް. އިއުތިރާޒު ކުރެވޭ؛ ފަތުރުވެރިން ނުފޫޒު ފޯރުވައި، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން ފަތުރުވެރިންގެ މުސްތަގުބަލުގައި މިނިވަންކަމާ އަދާއިގަހިދުގެ ވާހަކަ އެމް.ޑީ.ޕީ ދެންބަހުން މިޔާ ދައުރުގައި ގޮތްތެރިކަމާ އިއުތިރާޒު ކުރެވޭ. އިއުތިރާޒު ކުރެވޭ؛ އަދުގަނޑުވެރިންނަށް ފެނިގެންދިޔައީ ކުރިމަތިލާ ބޭނުމެއް ފަތުރުވެރިއެއް ހަމަޖެހުން ހުކުމް ކުރުމަށް 3 ގޮތަކަށް ވެދާނެ އެއްބަސްވުމެއް ހާ މިނިވަންކަމާ ދެމެހެއްޓުމަށް އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުން ކުރި ގޮތް. އަދުގަނޑުވެރިން ފެނިގެންދިޔައީ. ހާ މިނިވަންކަމުގެ ސިފަތަ މައްސަލައެއް އެއް ކަމަށް ކަނޑައެޅި، ބޭނުމެއް ބާރުކުރުމަށް ގޮތް އަދުގަނޑުވެރިންގެ ދައްކަވާންހެން ކުރިމަތިވާގައި އެނގިގެންދިޔައީ. އެހެންވީމާ، އެބުރަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގައި އިންނަވާ އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެމްބަރުގެ ނަމުބު ދައްކަވާ އިނގޭތޯ. އިންނަވާއިރުގެ؛ ހާ ކަމަށްއަޅާ ޖޭ.އެސް.ސީގެ ދައްކަވާ. އިންނަވާއިރުގެ ކަންކަން ވެގެންދިޔަ ގޮތް މިއީ ވަރަށް ކައިރި މާޖީގައި ހިނގައިދިޔަ ގޮތުގެ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، މިއަދު ހާ ބާރުވެރިންނަށް ދޭކަށް. އެއީ މި ތަރައްގީ ހުރިހާ ހިސާބުތަކުން ހަމަ ބަލާކަށް ހުރިހާ ހިސާބުތަކުން، ފަތުރުވެރިންގެ ކުރިމަގަށް ކަންކަން ނުވެ އޮތީމަ މިގޮތަށް ހުރިހާ ވަރަކަށް ވެސް ދައްކަވާ އިއުތިރާޒު ކުރެވޭ. އެހެން ދައްކަވާން ދައުލަތުގެ ދިމާއިން ކުރެވެނީ ދިރިޔާ ހާ އެމް.ޑީ.ޕީގެ މި ދައުރުވެ ހިތާމަ ކުރަނީ. އެކަމުގެ އިއުތިރާޒު ފެންނަނީ. ޖޭ.އެސް.ސީ ބަދަލުވާ ޖޭ.އެސް.ސީގެ ދައްކަވާ. ހާ ކަމަށް ދިރުއްވާ ހުކުން ވިދާޅުވާން މި ދެއްކި ފަތުރުވެރިން. ނުވާ ފަތުރުވެރިން ބޭރު.

ކަރުގައި މަޑު އަޅުވާލައި ގޭގައި ބައިތިއްބަނީ. މިއީ ކަންކަން ވެގެންދިޔަ ގޮތް؛ ޚަރުދުވެރި ވަސްޖެހުން މިކަހަލަ ބިލުތަކަށް، އިންސާފު ބޭނުން ވާހަކަދައްކާ އިރު އެމް.ޑީ.ޕީގައި ވެރިކަމުގައި ކަންތައްތައް ހިނގި ގޮތުގެ ވާހަކަ. އެމް.ޑީ.ޕީން ޢަދުލުއިންސާފު ވާހަކަދެއްކީ ސަރުކާރުގައި. އެއީ، އެކަމަކު ވެރިކަން ލިބޭ ކޮންމެ ފަހަރަކު އަދިވެސް ހުއްދަ ގޮތަކީ ބަދަލުކުރުން ނޫން ކަމެއް ކޮންފަރިއާ ތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދާ ނުދޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހާރު މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެރިކަން މިހާރު ހިނގަމުން މި ދަނީ. އާދެ! މިއީ ޕީ.އެން.ސީގެ ވެރިކަން. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަކަށް ހުންނެވި ޑރ. މުޙައްމަދު މުއިއްޒު. ދާއިރާ ހަރުދަނާކުރުމަށް ބަޖެޓް ކުރިއާ މަސައްކަތްތަކަށް މިހެން އަންނަ އިތުރު؛ އަޅުގަނޑު ނިންމައިލަން މި ހިތަށީ. ބިލުތަކަށް ދެންމެ އަޅުގަނޑުގެ ކުރިން ވާހަކަފުޅުކުރި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިދާޅުވި އިލްމީ ދިރާސާކުރަންޖެހޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން 19 ވަނަ މަޖިލީހުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މެންބަރުން ވެސް ބެންޗް އިލްމީ ދިރާސާ. މިއީ އިލްމީ ދިރާސާ މި އަންނަނީ ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެރިކަން ލިބޭ ކޮންމެ ފަހަރަކުތޯ؟ އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ދެ ފަހަރު ވެރިކަން ލިބުނު އިރު ދާއިރާ ހަރުދަނާކުރީ ނުވި. ފަސޭހަކުރުންތަކަށް މި ގެނައީ ނެތް. އެ ބޭފުޅުންނަކަށް އިންސާފުވެސް ނުދިން. އެ ބޭފުޅުންނަކީ މަސައްކަތްތެރިޔާ މާހައުލެއް ނުދިން. އެކަމަކު މިހާރު އިލްމީ ދިރާސާ ވެސް ކުރަންޖެހޭ. ހުރިހާ؛ އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކޮށްގެން މި ބިލުތައް މި ގެންނަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ޖީ.އެސް.ޓީ.އަކީ މި ސަރުކާރުކުރުން، ޖީ.އެސް.ޓީން ވަސީލަތްތަކުން ނުފޫޒު ނުފޫޒުވާން. އެހެންނަމަވެސް، ވަސީލަތްތަކުގެ ސުލޫކު މައްސަލަ ޚިޔާނާތް ބޭފުޅުންނަށް. ވަސީލަތްތަކަށް ވައްކަމުގެ ކޮންޓްރެކްޓް ނުވަތަ ކުރަފަސްތަކުގެ އަމަލެއް ހިންގައިފި ކަމަށް ތުހުމަތު ކުރެވޭނެ ބޭފުޅުންނަށް. އެއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން އެކަނިޔެއް ނޫން. އަދި ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ކޮންފެޑެރޭޝަން ނޫން. އަދި އާންމު ކޮންމެ ރައްޔިތަކާ ދޭތެރޭގައި ކޮރަޕްޝަނުގެ ތުހުމަތުތައް ކުރެވިފައިވާ އެ ބޭފުޅުންނަށް. އެއީ އެ މީހުންގެ ކަރާމާތަށް، އެ މީހުންގެ އިއްޒަތަށް އަރައިގަތުމެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެހެން އެ ވާހަކަ އެ ދައްކަނީ ބައެއް ކަންތައްތައް ޒުވާނުންގެ ހިތްތަކުގައިކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވައިލަން ބޭނުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މީގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވާ އަނެއް ކުރިން އެއް ވާހަކައަކީ، ދެންމެ ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވިދާޅުވި އިސްލާހުތައް ލިބޭގޮތް ވާހަކަ. މިއީ ޚުދުމުޚުތާރު ސިފައިގައި ދާއިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިންސާފުގައި ހަމަ ޤާނޫނުތަކެއް. އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުކަމުގައި ތިބީ އިރު، އަޅުގަނޑުމެން މެންބަރުކަމުން ވަކިވީމަ ހުރިހާ ހިސާބަކަށް ދިޔައިމަ ގަސްދުކޮށް ފުރުޞަތު ދޭން. އަދި އަޅުގަނޑުމެން، އަދި މި ދާއިރާ، އެހެނިހެން ދާއިރާތަކުގައި މަސައްކަތްކުރައްވާ ބޭފުޅުންނަށް ގަބޫލުކުރާ ފެނޭ. ރިޝްވަތުދޭ އިރު ބަޔަކު ގެއްލޭ ނަންގަވާފައި އަދި އާންމު އުމުރު ދުވަހަކު ބާކީ މުސާރަ ލިބެން، މިއީ ރައްޔިތުން ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އެ ވިޔަފާ މަޖިލީހުގައި ހުންނަ އިރު ދެއްވަންޖެހޭ އިސްތިޢުފާއާއި، އެ ބޭފުޅުންނަށް ވަޒީފާ

މުސާރައިގެ ކުރިއެރުމާއި ދެއްވާ. އެހެންނަމަވެސް، މަސައްކަތުން ރިޢާޔަތްކުރަވީމަ އެ ޚާއްސަކޮށްދެނީ ހަމަހަމަ އުސޫލެއް ކަމަށް ދިވެހި ކޮންމެ ރައްޔިތަކު ގަބޫލުކުރާ އިޤްތިޞާދީ ރައީސް. އެއީ މި ޤައުމުގެ ރައްޔިތުން މިއަދު އެދެމުންދާ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، މިކަމުގައި މިއަދު ސިޔާސީވަންތަކަން އަޅުގަނޑުމެންނާ އިދިރާކުރެވިފައި ވަކި ވާހަކައެއް ދެއްކުން އެއީ ބަލައިގަންނަން ދަތި ވާހަކައެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު ފެނޭ ހަމަ މި ބެލުމުގައި ހުރި ކަންބޮޑުވުންތަކަށް ޚާރިޖީ މަޢުލޫމާތުގައި އިސްލާހުތަކާއި އަންނާނެ ކަމަށް އުއްމީދުކުރަން. އަދި އިސްލާހުތަކުގެ ކަމެއް އާމްދަނީގައި ފަސޭހަ ކުރެވޭނެ ގޮތްތައް މި ބިލު ހުށަހެޅުއްވުމުގެ ފުރުޞަތަށް އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ފުރިހަމަ ހުށަހެޅުމެއް ކަމަށް ދެކެން ކަމަށް ހުށަހެޅުއްވި ބިލަށް ތާއީދުކުރަމުން އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަކޮޅު ނިންމާލަން. ދެއްވި ފުރުސަތަކަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްގެ ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްގެ މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙައްބާސަށް.

ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙައްބާސް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްގެ ރައީސް. ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނު) އަށް ހުށަހެޅުއްވި މި އިސްލާހުތަކާ، އާދެ! މި އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވީމާ އަޅުގަނޑު މި އިޙްތިރާމްގެ މަޖިލީހުގެ ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްގެ މެންބަރު ސަޢުދުﷲ ހިލްމީއަށް ވަރަށް އިޚްލާސްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރުދަންނަވަން. އިޙްތިރާމްގެ ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ވާހަކަދައްކަމުން ދަނީ ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ގެނަ ވާހަކަ. އާދެ! 6 ވަނަ ބާބުގައި އަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ބާރުގެ ތެރޭގައި ހުރި ކޮންމެ ކަމެއްގެ އިޙްތިރާމްގެ ރައީސް. ހުށަހެޅިފައި ހުރި އިސްލާހުތަކުން ވަރަށް ފުރިހަމަ. ހުށަހެޅިފައި އޮތް މަގުސަދު ފެށޭ ވަރަށް ރަނގަޅު އިޙްތިރާމްގެ ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ރިޢާޔަތްކުރަނީ މިއަދު މި އިސްލާހު ހުށަހެޅިގެން ދިޔައިރުގައި އަދިވެސް ސިޔާސީ ނުފޫޒުން ފަނޑިޔާރުން އެއްކިބާވާނެ ގޮތް މި އިސްލާހުތަކުގެ ތެރޭގައި ނެތް އިޙްތިރާމްގެ ރައީސް. ފަނޑިޔާރުންނަށް ބޭރު ދެއްކުމާއި، ފަނޑިޔާރުންނަށް ރިޝްވަތު ހުށަހެޅުމާއި، ފަނޑިޔާރުން ރިޝްވަތު ބަލައިގަތުމާއި، މިނިވަންކަމާ އެކު އަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމާއި، މިނިވަންކަމާ އެކު ޝަރީޢަތްކުރުމާއި، މި ކަންކަން ކުރުވާނެ ރަނގަޅު ނިޒާމެއް މިހާރު އަދިވެސް ނެތް މި އިސްލާހުތަކުގެ ތެރޭގައި، އިޙްތިރާމްގެ ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަރީ މިނިވަން ވާނީ ނުވަތަ ކަޓަފަތް މިނިވަން ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުން ބޮޑުވެރިކަމުން ނުހި އެ ބޯޑުން މާތްﷲ ގަންދީ

އެ ކުރެއްވި ހުވާއާ އެއްގޮތަށް އަދުލުއިންސާފު އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނާ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން މިހާރު ހުރިގޮތުގައި އޮތް ގޮތް ބަދަލުވެގެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން މި އޮންނަނީ އެއިރެއްގައި ވެރިކަމަށް ހުންނެވި ބޭފުޅަކު ނުވަތަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ސުޕަރ މެޖޯރިޓީ އޮތް ބަޔަކު ބޭނުންފުޅުވާ ގޮތަކަށް އެއީ ފުޓުބޯޅި އޮންނަ ގޮތަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލާއިރުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސާއި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ކަނޑައަޅުއްވާ މެންބަރަކާއި، ބަނޑާރަ ނައިބާއި، ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަންގެ ރައީސާ މި ހުރިހާ ފަރާތްތަކެއް އެބަ ހިމެނޭ. ސިޔާސީ ހުރިހާ ނުފޫޒުތަކުން ފަރާތްތަކުން މިނިވަންވެގެން ނޫނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަކަށް އިންސާފުވެރި ޝަރީޢަތެއް ނުލިބޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ދީފާ އިސްލާމީ ދީނާ ވަގުތަކީ ދާއިރާ އިސްލާމީ ޤާނޫނުއަސާސީ މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ރަނގަޅު މުސްތަޤިއްލު އިސްލާމީ ދީނާއި، މި ހުރިހާ ކަމެއް ހަމަޖެއްސުމުގައި ހުރީ ކޮން ބަލަހައްޓާނީ ކާކުތޯ؟ ކާކުބައިތޯ ނިކަމެތި؟ އޭގެ ނިކަމެތި ފަރާތްތަކުން މިނިވަންކަމާ އެކު އަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމަށް ފުރުޞަތު ދިނުން. އެ ބޭފުޅުންނަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަކީ އަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރަނިވި ޖިނާބީ ބޭފުޅުން ކަމަށް ވާތީ، އެ ބޭފުޅުންނަކީ ރައްޔިތުންނާއި ހިމާޔަތާއި ރައްކާތެރިކަން ދިނުމުގައި އެ ޖީބަހަށް ފުރިހަމަ ޤާނޫނީ ބާރުތަކެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމައެކަނި ދިވެހިރާއްޖޭގައި އޮންނަ ގޮތް ނޫން ޤާނޫނުއަސާސީން ދުސްތޫރާއި އިސްލާމާއި، ހިމާޔަތާއި، ރައްކާތެރިކަން ދިނުމާ މި ޤާނޫނަކީ ވަރަށް ބައިވެރިވުން އިޞްލާޙުތަކާ ހުށަހަޅާފައި އެބަ އޮތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދި މި މަސައްކަތް ފެށުނު ކަމަކީ، ފެށުމުގެ ގޮތުން މި ގާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުނީ މި ވަނީ ގާނޫނީގޮތުން ފާސްކުރަމުން 10 އޮގަސްޓު 2010ގައި. އޭގެފަހުން 7 އިޞްލާޙެއް ހުށަހެޅިފައިވޭ. އޭގެފަހުން އަސާސީ މި ހުށަހެޅިގެންދިޔަ އިޞްލާޙުތަކަކީ ދެވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި، 4 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ)، (ނ)އާއި، 7 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ހ)، (ށ) އަކާއި އަދި 13 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ހ)، (ށ)، (ނ)، (ރ)، (ބ)، (ޅ)، މީގެ އިތުރުން 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ އެ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 6 ވަނަ ނަންބަރާއެއް އިޞްލާޙުކުރެވުނުއިރު، މިގޮތަށް ގޮސް 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި 28 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)، މިގޮތަށް ގޮސް އަދިވެސް އިތުރު އިޞްލާޙުތަކެއް އެބަ ހިމެނޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދެންމެ ބަޔަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ވިދާޅުވިފަދައިން ސަރުކާރުތަކުން ހަމަޖެއްސި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން ހުރި ބަޖެޓުތަކުން ބަޖެޓުން އިޚްތިޔާރުކޮށްފައި. މި ޤާނޫނުއަސާސީއަށް އަމަލުކުރަންފެށުމާ މާއްދާތަކުގެ 17، 18 އަދި ވަކިންނާ އިތުރު ފެށޭ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ޝަރީޢަތުގެ ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅާ ޤާޟީން، އިތުރު ޤާނޫނުތަކުގެ ކަނޑައެޅުން މަޤާމުގެ ނުފޫޒުގެ މަސައްކަތާއި ރަނގަޅު ޖުޑީޝަރީގެ ޝަރުތު. އެ ޝަރުތުތަކުގެ އަޚްލާޤީ ބާރުތަކުގައި އަޅުގަނޑު ބަލާލަމުން ޖުޑީޝަރީގެ ދެން މަސައްކަތް ކޮމިޝަނުގެ. ޢަދުލުވެރިކަން ބަހައްޓާ ދާއިރާގެ

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަށް ވިދާޅުވީ. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޔާސަތާ ހަވާލުވެވަޑައިގެންނެވި ދުވަހު ވިދާޅުވި، ކޮޅުތަކަން ނުދޭ ފޮރުވުން ނިމުނީއޭ. އެއީ އުފާވެރި ދުވަހެއް. އެއީ ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ހިތަށް ފިނިކަން ލިބިގެންދިޔަ ދުވަހެއް. އެހެންނަމަވެސް، ތަރިކާވެރިކަން ދުވަހު ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދިޔަ މައްސަލަތަކަށް މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީސް ބޭނުންކޮށްގެން ނުފެށި ފޮރުވި ކަން ވާހަކަތަކުން ކަމެއް އަދުގަނޑެކަން ނޭނގޭ. ސުވާލު މެޖޯރިޓީ އޮތް ވާހަކަތަށް 10 މިނެޓު ތެރޭގައި ކުރަން ބޭނުންވި ހުރިހާ ކަމެއް ކުރައްވާ ނިންމަވައި، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ބާރު ކަނޑުވައިލީމަ އަދުގަނޑެން ފެނިގެންދިޔައީ. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މެމްބަރުގެ އުއްމީދު ފަނޑިޔާރު ނުވަތަ ރިޓަޔަރކުރައްވާފައި ހުރި ފަނޑިޔާރަކު ދެއްކުން ގެއްލުވާ ބޮޑުވެއް އަދުގަނޑު މިއަދު ސިފަކުރަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ބޮޑުވެއްގެ ބޮޑުން ދެއްކުން ޖެހުނު ހިނދު، އެ ބޮޑުވެއްގެ ބޮޑުން ދެއްކުން ޖެހުނު ހިނދު، ދިވެހި ދައުލަތުން ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއިން އިންޓަރނޭޝަނަލް ހިއުމަން ރައިޓްސް ނޭޝަނަލް ކޮމިޝަނަށް ހަމަ ހުށަހެޅުން އެއީ ދައުލަތުން ގެއްލުމެއް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޓަޔަރކުރައްވާ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު އެއީ ދައުލަތުން ގެއްލުމެއް ބޮޑުވެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ބާބުގެ 141 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، އަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ އެންމެހައި ބާރުތައް ބެހިގެންވަނީ ސުޕްރީމް ކޯޓާއި، ހައިކޯޓާއި އަދި ގާނޫނުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ދަށު ކޯޓުތަކަށް. އެގޮތަށްތޯ މިތަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ އެގޮތުގައިތޯ ކަންތައްތައް މި ހިނގަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ ޖުޑީޝަރީއަށް ޖެހިފައި އޮތް ވަގުތު ހިމާޔަތްކޮށްދެއްވުން އެކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަ 6 ވަނަ ބާބުގެ 143 ވަނަ (ހ)، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ގާނޫނެއް ނުވަތަ ގާނޫނުއަސާސީ ބައެއް ވިޔަސް ގާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފުވާތީ ބާތިލު، އެފަދަ މައްސަލަތަކުގައި ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވަނީ ހައިކޯޓާއި ސުޕްރީމް ކޯޓަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބެލުމުގެ ގޮތުން. ފާރާގެ ބިން ނަގައިގެން ފަސް ބައެއް ވަކިކުރައްވައިގެން ބިކުރުއްޕާވެ. ބެލުމުގެ ގޮތުން، މިތާ ކަމެއް އޮތް އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގެ ރަނގަޅަށް ގެންގުޅޭގޮތް ފަސް ހަމަ ފަނޑިޔާރުންނަށް ބިކުރުއްޕާވި. ބަލާބަލު ފަހަކުވެގެން. އެ ކަންކަން ނިންމަވަނީ ޕްރޮޕޯޝަނަލް ސިފައިން ނުކުޅެން ޖެހޭ ސަރަހައްދު ސަރަހައްދު ކޮށް ސަރަހައްދު ތަކުރާރުކުރެވޭން. އެ ދުވަހު އެމް.ޑީ.ޕީއިން ދެ ދައުރުގައި ވެރިކަމުގައި އެކަން ނުކުރިއޭ ހިތާވައި އަދުގަނޑުމެންގެ ސުވާލު މެޖޯރިޓީ އޮތް މަޖިލީހަކުން ޕާލިމެންޓް އެކަން ނުކުރާނެ މި ތިއްބެވީ؟ އަދުގަނޑު މިހިރީ ވެދުން ދަނަން. އަދުގަނޑު މިހިރީ ޕީ.އެން.ސީން ހަރަކާ، ޖުޑީޝަރީ ސަރަހައްދު ސަރަހައްދު މިނިވަންކުރުމަށް ބޭނައި ޕީ.އެން.ސީއިން ހަރަކާ އިސްލާހު 100% ތާއީދު އެކު ވެދުންދަން. އަދުގަނޑުމެންގެ ޖާގަ، ހުރިހާ ވެސް ޖުޑީޝަރީގެ އިތުރުކުރުމަށް (އެމް.ޑީ.ޕީ) ނުވަތަ އަދުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް އަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމަށް ކަމަށް. ބައްލަވާ ފަނޑިޔާރުން ވެސް ބިކުރުއްޕާވެގެން އެބަޖެހޭ. މާތްالله ގަންދީ ހުވައިކުރައްވައިގެން ތިބޭ ރިޝްވަތުގެ ހުކުރު ފައިސާގައި ޖެހި، ވަކި ބޮޑުވެރިންތަކެއް ވިދާޅުވާ ގޮތަކަށް ސަރަހައްދުކޮށް، ވަކި ބޮޑުވެރިންތަކެއް ވިދާޅުވާ ގޮތަކަށް ހަރުގަދަ މި

ކަންކަން ކުރުމަކީ ޤައުމަށް ގައްދާރުވުން. މާތްވެގެންވާ އިސްލާމްދީނަށް އާ ބާޣީވުން ބުރުމަތްތެރިޔާތަން ނުހިމެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކިތަންމެ ރިވާޔަތް ފެނޭ މި ޤުރުއާނާސުންނަތުގައި ލިޔުއްވާފަ. ކިތަންމެ ރިވާޔަތް ފެނޭ ލިޔުއްވާފަ. ހަމަ ވަރަށް ރީތި ގޮތުގާ އިބްރާހީމް ލިޔުއްވާފަ އިބްރާހީމުގެއް. ނަބިއްޔާގެ ޤިއްޞާ މި ދުޢާކުރި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޖިހާދުކުރުން ފެނޭ މަނާކުރަންވީ. ގޯރުރަށް ކުރިން ފެނޭ މަނާކުރަންވީ. އެ ކަންކަން ކުރާ އިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޮނޑު، ބޮނޑު އޮތީ މޮޅިސްބީލްއިން ގޯގުގާގެ ސޯލިޑުގައި ފެނޭ ޖައްޔަށްވެފުނަކުރަންތަ. އިއްޔެ ބޮނޑު އޮތީ މޮޅިސްބީލްއިން ހުރިހާ 2 ޕަސެންޓު. އެއީ ޕަސެންޓަރާ ކުރިން 100 ޖުމްލަކުން 30% ޕޮއިންޓު ޕަސެންޓަށް. އަދިއެ ޕަސެންޓަރާ ކަރަފު ގެރިޖު ހާލަތުން 10 ޖުމްލަ ޕޮއިންޓު ޕަސެންޓަށް. އަދިފެސް ރައްކާތްތެރިން އަތުން ލިބޭގައި ބޮނޑު އޮތީ މޮޅިސްބީލްއިން މަރުލޫގާން އާ އުޅޭނި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އުފާފުޅާ، މި ހުރިހާ ކަންތައްތަކާ ދޮންސުދެއްދެ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހޭ. ދެން ގެންބުރުން ކުރޭ ޖެހޭ ވާހަކަދައްކާ އިރު، މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ 90% ގެންބުރުން ތިބީ އެ ބޮޑާ ޖެހި.ސްޕިޔަށްވެގެން ޖެހިއެއް. ޖެހި.ސްވީ ކުރުން. ޖެހި.ސްއަށް ހާރި އުޅެ އަޅުގަނޑު ކުރިމަތިލާނެ. އެ ކަންތަ ދެކޮޅަށް ގެރިޖުކުރާކަން އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. ހަމަ ތިމާގެން ހިތްހަމަޖެހޭ ވާހަކަތަ ދައްކާއިރުން އަޅުގަ މީހުގެ ބޭނު ދެއްވައިދީފާ ހަމަކަ ވާނީ ގާނޫ. ކާނުން ކަނޑަނުރާން ދާރިސްތަ ވާނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އުފާފުޅާ، ފަޤީރުކުރަނަގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބައިތުލްމާލުގައިތުވާނެ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޑުކޮށްލައްވާ! އަޅުގަނޑު ނިޒާމީ މައްސަލައަކަށް ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާއަށް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނާ މުޚާޠަބުކުރާއިރުގައި އެ ކަމުގައި ހިއްސާވި، ބައިވެރިވި މެންބަރު ނަމާ އެއްކޮށް ކިޔަންޖެހޭތޯ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަ ގައިމުވެސް އަޅުގަނޑުގެ ބައިވެރިއެއް ނުވަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެ މެންބަރު އެ ވިދާޅުވެދެއްވީ އަޅުގަނޑު ފަސް އެކަން ކުރި މީހަކަށް މި ވަނީ. އެހެންވީމާ، އެހެން މި މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ނުދެއްކޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނަންގެވި ނިޒާމީ މައްސަލަ ޖެހޭނީ ބަލައިގަންނަން. އެއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ނިސްބަތްކޮށްފައި، އެހެން ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ފާހަގަކޮށް ވިދާޅުވާ ކަމަށް ވަންޏާ ސާފުކޮށް އެއީ ކޮން މެންބަރެއްކަން އަންގަވައިދީން ވިދާޅުވެދެއްވަންވާނެ. އެހެންނޫނިއްޔާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މި ތިބި 93 މެންބަރުންގެ، ޢިއްޒަތްތެރި 93 މެންބަރުން އާގައި ޝާމިލުވޭ. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތަށް އެކަން ނުކުރެއްވުމަށް އެދެން ދަންނަވަމުން ވާހަކަ ކުރިއަށް ގެންދެވުމަށް ފެލިދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޢައްބާސް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ފެލިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޢައްބާސް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 93 މެންބަރުން ތިއްބަވާ އިރު 90% މެންބަރުންގެ ނަންތައް ކިޔައިދެން އަޅުގަނޑުކަން އެކަށީގެންވާ ވަގުތުގެ މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ނުލިބޭ ކަމަށްއެދިގެނެއް. އެހެންވީމާ، އެ ކަމަށް ބަލައި ނިޒާމަކީ މާފަށް އެއީ ވާހަކަ ދަންނަވައިލަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން ފަސްޖެހުންގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރުގައި، ރާއްޖޭގައި ހިތަށް ދައުރު ވެރިކަން ކުރައްވައިފިތޯ؟ ހިތަށް ބޭނުން ވެރިކަން ކުރައްވައިފިތޯ؟ އަޅުގަނޑު އަބަދުވެސް މި ދައްކަނީ މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި 90% ނުވަތަ 80% މެންބަރުންނަކީ ރާއްޖޭތެރޭގެ މެންބަރުން. އެ ބޭފުޅުންގެ ރަށްފުށްގައި އެހެން ކޮންޓްރެކްޓްތަކާއި ޕާޓީތަކުގެ މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ނުދައްކަވާނީ؟ ހަމައެކަނި މި އިސްތިހާރުތަކުން ސިޔާސަތުތައް ނޫނީ ކޮމިޓީތަކުގެ ހުށަހެޅުން އެ ހިސާބުން ދަރަނި ގޮސްފައި އެހެރީއެވެ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ކޮމިޓީތަކުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނު އިސްލާހުކުރުމުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ވާހަކަދައްކާ އިރު، ފަނޑިޔާރުންނަށް ލިބޭ އިނާޔަތާއި، ހިމާޔަތާއި، ރައްކާތެރިކަމުގެ ވާހަކަދައްކާ އިރު، އަޅުގަނޑުމެން މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ލިބޭ އިނާޔަތާއި، ހިމާޔަތާއި، ރައްކާތެރިކަމުގެ ވާހަކަދެއްކުމަކީ، އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅުކުރަން ހުރި ކޮމިޓީތަކާއި، އެ ކޮމިޓީތަކުގެ ފަނޑިޔާރުން މަސައްކަތްކޮށްލާ ގޮތް ދޭތެރޭގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނައިލަންޖެހޭ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ފަނޑިޔާރުންގެ މި ގޮނޑުދޮށުން ގެންނަ އިސްލާހުތަކާ ދުރު މައިގަނޑު ގޮތްތަކުގައި މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ދިގު ބޭފުޅުން ވަރަށް ބަރާބަރުކޮށް ވާހަކަތަކެއް ދައްކަވައިފި ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަރަށް ފުޅާކޮށް ބަހުސްކުރައްވައިފި. އަޅުގަނޑު އަދިވެސް އުއްމީދުކުރަނީ ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި ވެސް އެ މަޝްވަރާކުރެވި، ފަންނީ ބޭފުޅުންގެ ލަފާއާއި އިޝްތިރާކު ލިބި، އަދި އެ ވިދާޅުވާ އިތުރު ތަޖުރިބާގެ އަދިގައާ އެއްކޮށް ފަނޑިޔާރުންގެ ގެ މިނިވަންކަން ޤާނޫނީ ގޮތުން ސަލާމަތް ކާމިޔާބުކަން ބަޔާންކުރެވޭ ގޮތަށް ފާސްވޭކަން. އެއީ އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރާ ކަމުގައި ދަންނަވަން. އެގޮތަށް ބިނާވެ ހުރިހާ ގޮތަކުން ކަމަށް ވާނަމަ އަޅުގަނޑު މި ހުރީ ހަމަ ބަރާބަރަށް ތާއީދުކޮށްގެން. އަދި ދަންނަވާ ބޭނުން ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެ

ވިޔަފާރިވެރިއިން، ރައްޔިތުންގެ މަޞްލަޙަތު ގެންބަރުކަން ކޮންޓްރޯލްކުރައި ދީ މިހާރަށް އެއްވެސް އިސްތިޢުމާލް، ހިމާޔަތް، ރައްކާތެރިކަމެއް ނުލިބޭ ގޮތަށް، އެފަދަ އިސްލާޙުތައް ހުށަހެޅިއަސް އަޅުގަނޑު މި ހުރީ އެހެން ވެސް ވޯޓުދޭން. ރައްޔިތުންގެ މަޞްލަޙަތު އިޤްތިޞާދީ ގެންބަރުކަން އަ ބަޖެޓަށް މި އިޤްތިޞާދީ މަޞްލަޙަތުގައި މަސައްކަތްކޮށްދެއްވާ ތަރައްޤީއާ ރޭގައި މުސާރައާއި ކޮމިޓީ އެމްއޭޑީއާ ނުދީން ހިންގުމަށް ކަމަށް ވަކިން އެ ބިލަށް ވެސް އަޅުގަނޑު މި ހުރީ ވޯޓުދީގެން ޤާނޫނުގެ ރައްޔިތުންގެ ހަމަގައި އިޤްތިޞާދީ ރައީސް. ދެއްވި ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް ގިނަބަފާޅުއިރުކާތަ އެކު ޝުކުރުއަދާކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ އިޤްތިޞާދީ ރައީސް.

ރިޕޯޓު ފާސްކުރުމުގެ ވޯޓަށް:

ޝުކުރިއްޔާ އިޤްތިޞާދީ ގެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މާލީ ހުޅުގެ ދާއިރާގެ އިޤްތިޞާދީ ގެންބަރު މުޙައްމަދު މުޞްތަފާ އިބްރާހީމަށް.

މާލީ ހުޅުގެ ދާއިރާގެ ގެންބަރު މުޙައްމަދު މުޞްތަފާ އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޤްތިޞާދީ ރައީސް. އާދެ! މިއަދު ހުށަހެޅިފައި މި ވާ ގާނޫނަކީ، ގާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަސޭހަތަކުގެ ގާނޫނު) އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު. އިޤްތިޞާދީ ރައީސް؛ މި ބިލުގައި ވަކިން ބޭނުން އިސްލާހުތަކާއި ޚަރަދުތަކުގައި ގެނެވިގެން މި ދަނީ. އަޅުގަނޑު ގަވާއިދުތަކާއިއެކުގައި މި އިސްލާހުތަކާއި ކުރާއިރުވެސް އަޅުގަނޑަށް އެނގުނު އެއް ކަމަކީ، މި އިސްލާހުތަކަކީ ހަމަ ޚަރަދުތަކުގައި ވެސް މި ވަގުތަށް މި ވަގުތު ވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަސޭހަތަކުގެ ގާނޫނަށް ގެނެސްދޭ ޖަހާފައި އޮތް އިސްލާހުއެކަން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަސޭހަތަކުގެ އިސްލާހުކުރެވޭ ޚަރަދުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދަނޑުވެރިކަން ފާހަގަ ކޮށްލާނަން. ދިވެހި ރައްޔިތުން އަނބުރާ އަނބުރުން ބޭނުންވާގެން އެކި އަހަރު ވަކިން. ފަސޭހަތަކުގެ މުއްސަނދިން ވެސް، 2 އަހަރު، 3 އަހަރު، 4 އަހަރު ފަހުން ރާ އަހަރީ ހިސާބަށް ދިރުމަށް ޚަރަދުތަކުގައި އެ އިންސާފު އެ ހިސާބުން ގެއްލިގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެންމެން ވެސް ގަބޫލުކުރަނީ. ފަސޭހަތަކުގެ ދުވަސްކޮޅު މަހެއްގައި 500، 600 މުއްސަނދި ނުލިބި ހުރިކަމި އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ އުސޫލަށް ގަބޫލު ކަމަށް ވެސް ނޫން. މިއީ މިއަދުގެ ހާލަތު. މި ހާލަތަށް ފަސޭހަތަކުގެ ބަދަލުކުރުމުގައި ޚަރަދުގައި މިގެ ސަރުކާރުގެ ކޮމިޓީގައި ހުރި ކަންކަން، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ގަބޫލުކުރަނީ އެ މަގުން އެ ކަންކަން ހިނގުމުގެ ނަތީޖާއެއް ގެންނަ ފަސޭހަތަކުގެ މި ގޮތަށް ފެނިގެންދިޔަކަން. އިޤްތިޞާދީ ރައީސް؛ މިގެ ކުރިގައި ވެސް ބަޔަކު އިޤްތިޞާދީ މުއްސަނދިން ފާހަގަކުރެއްވިގޮތަށް އެމް.ޑީ.ޕީ ޚަރަދުގައި އެފްދީގެންދިޔައީ، ރައްޔިތުން އެމް.ޑީ.ޕީ ގޮތުގައި ގަވާއިދާ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަދުލުއިންސާފު ނުލާ ކަމަށް

ބުން، އަދުލުއިންސާފު ހޯދައިދޭން ކަމަށް އެ ބޭފުޅުން ދެއްކެވި ވާހަކަތަކުގެ މައްޗަށް. ނުވަތަ އެ ހުވަފެންތަކުގެ މައްޗަށް ބަރޯސާވެ ތިބީ. ދިވެހި ރައްޔިތުން އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ފުރަތަމަ ވޯޓުލަން ދިނީ ވެސް އެ އުއްމީދުން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އިސްލާހުކުރުމުގެ ބިލު ހާސްރޭގެ ތެރޭގައި، ބިލު މަސައްކަތުގެ ތެރޭގައި، ބިލު ވިސްނުމުގެ ތެރެއިން. އެހެންނަމަވެސް، ކަން ދިމާކުރި ގޮތުން، ކަން ދިމާވީ ތަފާތުވީ ތަނުގައި ހަމަ އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ވެސް ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ އިސްލާހުކުރުމަށް އަދި ބޭފުޅުން ކުރި ކަމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ތެރެއަށް އަމާޒު ވަޒާ ހުރުމަތްތެރިކަމާ މިންވަރަށް ހުރުމަތާއި، ޤާނޫނުއަސާސީ ބަންދުކުރަނީ، ޤާނޫނުއަސާސީ ތަރުޖަމާކޮށް، ޤާނޫނުއަސާސީ ބަދަލުކޮށްލި. ނަމަވެސް އަހަރެން ފެނިދިޔައީ އެ ބޭފުޅުންނަށް ދިވެހި ރައްޔިތުން ކުރި އިތުބާރު ގެއްލިގެންދިޔުން. އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި އުޅެނީ މިއަދު ވެސް ހަމަ އެކަން ހިނގާނީ އެ ގޮތަށް. މި ސަރުކާރަށް ވެސް އޮތް ގޮތީ ޤާނޫނުއަސާސީގެތަކާ ނުބައި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ މިނިވަންކަމާ އެކުގައި ހިނގާން މަޖިލީހުގެ ތަނަސުވާކޮށްދިނީ. އެގޮތަށް ކަން ކަނޑައެޅުން ބަދަލުކުރެވިއްޖެ ސަރުކާރެއް ދެމިއޮންނާނީ. މިއަދު ހުރިހާ ދާއިރާއެއްގައި މި ހާލު ބަލާ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އެ އުއްމީދުން ހުރިހާ ދާއިރާއެއްގައި އިސްލާހުތަކާއި ހުރިހާ ދާއިރާއެއްގެ ބަދަލު. މި އިސްލާހުތަކާއި ގެނައުމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދަށުން ތިބި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި މިނިވަންކަމުގައި ތިބީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އިސްލާހުތަކުން ފެނިގެން މި ދަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ސުލްޠާން މިންގަނޑުތަކަށް ބާރުތަކުލިބުގެން ގޮތް. ޤާނޫނުއަސާސީގެ އެއް ކުރިން ހުށަހަޅަން ބަދަލުތަކާ ބެހޭ ނުކުރެވޭނެ. އަދި ބަދަލުކުރާ ކަމަށް ވާނަމަ، އެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހިފެހެއްޓިގެން ހަރުދަނާކުރުމުގެ މިންގަނޑުތަކާއި ކަންކަމާ އެބަހުރިކަން. އަދި އެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހިފެހެއްޓުމުގައި ވެސް ކަނޑަ ސިފަތަކާއި ހަރުދަނާކަމާ ކަމާ މި ގާނޫނަށް މި ހުރަހެއް ނުލިބޭނެ އިސްލާހުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ. ކަނޑައެޅުން ހަމަ ޤާނޫނުއަސާސީ ބޭނުންވާ ދަނީ ކޯޓުން ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ޤާނޫނުއަސާސީ ބަދަލުކުރުމުގެ ބާރުލިބިގެންވާ ކަމަށް މި ގާނޫނަށް މިހާރު މި ހަރަދުގެ އިސްލާހުން މިކަން ސާބިތުވެގެންދާނެ. ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް މި ތައާރުފުކުރަން ގެއްލިގެންދާނެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ އެއްގަޑި ހުރިހާ ޤާނޫނުއަސާސީ ބަދަލު އެއް ކޯޓުން އަނެއް ކޯޓަށް ބަދަލުކުރާ އިރު، އެކަމަ ގިނަ ކޯޓުގެ މައްސަލަތަކެއް ނިންމާލައި ހުރި ގޮތާއި، އެ މައްސަލައިގެ ސަރަޙައްދު ދިން އެ ބަދަލުކުރާތީ ކޯޓުން އެ އިންސާފު ގެއްލިގެންދާނެކަމަށް މި ގޮތުންނަމަ މި ގެނައީ އިސްލާހު ވަރަށް ސާބިތުކުރާނެ ދުވަހެއް އެބަ ތަޢާރަފުކުރި. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މި އިސްލާހު ޤާނޫނުއަސާސީ ބާރުވެރިކަމާ ސަރަޙައްދު. ހަމަ އެއްގޮތަކަށް ދިމާލުއޮތީ ރައްޔިތު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ކަންކަން ބަހައި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ރާއްޖޭގެ ކަންކަން ދެނެގަންނަން ގޮތުގައި މި ގާނޫނުން ދެނެވޭ އިސްލާހުގެ ތެރެއިން އެބަލާނީ. ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެ ކަންކަން ބަލަހައްޓާ ދުނިޔެއެއް އެބައުޅެނީ. ހަމަ ދިވެހި ރައްޔިތުން ވާހަކަދެއްކި ބާރުލިބޭ ގޮތް ކަމަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހައްޤު ކަންކަން ވަރަށް ރަނގަޅަށް ބެލެހެއްޓުން، ދެމެހެއްޓުން ގޮތުގެ މި ކުރަނީ އިސްލާހުގެ ތެރޭގައި އެބަހުރި. އެ ބޭފުޅުންނަކީ ގ

ވިއްކައި، ގެ ގަނޑު، ވިޔަފާރިކުރުވާ ބައެއް ގޮތުގައި ފެއްޖެ ކަމަށް ވާނަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރިހެންމާ ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު މި ފުރިހެން ދަނީ. ކޮމިޓީގެ އެ ކަންކަން އެބަ ހިނގާ. އެ ގޮތަށް އެކަށައަޅައި ކުރެވޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން ވަގުތުކޮޅަކަށް ބޭނުންވާނެ ހިފާނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

10:30 ވާން ބާކީ މިހާރު ހުރީ ހަމަ އެންމެ މިނެޓެއް.

މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްޠަފާ އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެހެންވީމާ، އެއް މިނެޓަށް ވާ ވަރު ކުރާނީ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރަނގަޅުގޮތުގައި، އާދޭ ފަހުން އަނެއްކާވެސް ހަމަ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވެރިކަމެއް މި އައީ. 19 މަޖިލީސް އައީ ވެސް، މި ދައުރު މަޖިލީސް އައީ ވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ މި ޤާނޫނުއަސާސީއަށް އިސްލާހުކުރުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގައި މި އޮތް ޕީ.އެން.ސީގެ ކޯލިޝަން ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ކަމުގެ ފުރިހަމަ ޙަޤީޤަތުން ރައްޔިތުންނަށް ދެވުން. މީގެ ކުރިން ފަހަރަކު ވެސް އެ ބާރުވެރިން ކުރާ ކަމަށް، ރައްޔިތުންގެ ޚިޔާލުގައި އަނދުން އޮޅުވުން. ޖުޑިޝަރީ އިސްލާހުކުރުމަށް ބަހައި ކުރުވާ އެއްވެސް ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ފުރިހެން ނުދިން. ވަޒީރިންގެ ފުރުޞަތު ހަމަ ހައެއްކަ މަސްދުވަސް ތެރޭގައި ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން ކަނޑައި، އިއްޔެގައި، އުކައިދީ އެއްވެސް އުސްތާޛުން، އަސްތޯފާ ބޭރުވެއް ނުވި. ހަމަ އެހާކަމުގައި އެ ބޭފުޅުން ބޭނުންވާ ބަޔަކު، ބޭނުންހާ ތަނަކުން ނަގައިގެން ގެނެސް ފުރިހަމަކުރަން ވެއްދައި ހުރީ ވެސް މި ދައުރު ސަރުކާރުގެ ތެރެއިން. މި ކަންކަން ހުއްޓުވަނީ މި ގާނޫނަށް މި ގެންނަ ބަދަލު. މި ކަންކަން ހުއްޓުވަނީ މި ގާނޫނަށް މި ގެންނަ ބަދަލާ އެކީގައި. އެހެންވީމާ، މިއީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވިދާޅުވެފައިވާހެން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަޑު ބާރުން ހުއްޓުވަން ޖަހައި ގެންދާ އިސްލާހުކުރުމުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލެވޭން މި ދަނީ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހާރު ދެންނެވި ނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ އެއް ކަމަކީ އެބަ އޮތް. ދިވެހި ދައުލަތުގެ އެއްބަސްވުމުވާ އެއްވެސް މުޢައްސަސާއެއް މި ދިވެހި ދައުލަތުގެ ތަރައްޤީގައި ހިމެނިގެން ނުވާނެ. އެއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކަމަކު ވިޔަސް، ޖުޑިޝަރީ ސިސްޓަމް ކަމުގައި ވިޔަސް. ދިވެހި ދައުލަތުގެ، ދިވެހި ދައުލަތުގެ، އެ ދައުލަތުގެ އަތް ނުފޫޒު އެއްވެސް މީހަކު އޮޅުވާލާ ދިނުމުން ވާނެ. އެ ދައުލަތުގައި ޝަރުޢީ ކަނޑައެޅިފައި ހިނގާ ކަމަށް ވާނަމަ އެ ދައުލަތް ނުހިނގާނެ. އެ ދައުލަތަށް އެއް ބޭނުން. އެ ދައުލަތުގެ ހާލު ވެސް ކޮށެއް. އެ ދައުލަތް ބޭނުންވާ ހިނދެއްގައި ގާނޫނުތަކަށް ބަދަލު ވެސް ގެނެވޭނެ. އެހެން މި ކުރަނީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ހަމައެކަނި އިންތިޚާބުވެގެން ސަރުކާރު ހިންގަން ހަވާލުކުރި މީހެއް ނޫން. ރައްޔިތުން ކިޔައިގެން އެއީ

މަސްއޫލިއްޔަތެއް އެއީ ދިވެހި ދައުލަތުގެ ވެސް ވެރިޔާ ކަމަށް ވާތީ، ދިވެހި ދައުލަތުގައި ހިނގާ ކަންކަން ބަލަހައި އިސްލާހުކުރުން ވެސް. އެ ގޮތުން އޭރުން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެ ދިނުން، އެ މިންވަރުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުތަކަށް ވެސް އަޅާ ބޭނުން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެ ވާހަކަ ހަމަ ދަންނަވައިލާފައި ވަގުތު ވެސް ހަމަވާ އޭގައި އަޅުގަނޑު ނިންމައިލާނަން. ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! އަޅުގަނޑު ހަމަ މިއަދު ވެސް ކޮމިޓީތަކުގެ މަސައްކަތް ތަވާލުކުރުމުގައި އޮތް ގޮތް ދަންނަވައިލަންޖެހޭ އެބަ. 11:00 އަށް އެބަ އޮތް ޕެޓިޝަން ކޮމިޓީ ތަވާލުކުރުމުގައި. 11:00 ގައި އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީ. 13:00 ގައި އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީއާއި ޤައުމީ ތަރައްޤީއާއި ތަރިކައިގެ ކޮމިޓީގެ ޖޮއިންޓް ކޮމިޓީ.

ނިންމުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

3 ކޮމިޓީއެއްގެ މަސައްކަތް މިއަދު ވެސް ތަވާލުކުރުމުގައި އޮތް ވާހަކަ ދަންނަވަމުން، ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އޮންނާނީ 2 ޖުލައި 2025ވާ ބުދަ ދުވަހު ހެނދުނު 9:00 ގައި.

والحمد لله ربّ العالمين މަޖިލިސް ނިމުނީ.

01.July.2025 09:14:14

Voting Mode Open

VOTE

Kulli massala ah bahuskurumah_MP Mauroof Zakir

Result

Present	45
Eligible to vote	44
Yes	11
No	29
Abstain	0
Voted	40
Not Voted	4

Individual Results

ID	Name	Constituency	Result
00	Speaker		No voting right
01	Hussain Shareef (PNC)	Hulhumale' Uthuru	No
02	Abdulla Shazeem (PNC)	Hulhumale' Medhu	Not Present
03	Dr.Ahmed Shamheed (MDP)	Hulhumale' Dhekunu	Yes
04	Ahmed Aifan (PNC)	Henveyru Uthuru	Not Present
05	Hussain Nasih (PNC)	Medhu Henveyru	No
06	Hussain Imran Latheef (PNC)	Henveyru Dhekunu	Not Present
07	Ali Ibrahim (PNC)	Henveyru Hulhangu	Not Present
08	Mohamed Ibrahim (MDP)	Galolhu Uthuru	Yes
09	Meekail Ahmed Nasym (MDP)	Galolhu Dhekunu	Yes
10	Ibrahim Muhammad (PNC)	Mahchangolhi Uthuru	No
11	Ahmed Xamyr (PNC)	Mahchangolhi Medhu	No
12	Musthafa Hussain (PNC)	Mahchangolhi Dhekunu	Not Present
13	Mohamed Nazim (MNP)	Maafannu Uthuru	Not Present
14	Asma Rasheed (PNC)	Maafannu Medhu	No
15	Abdulla Rifau (PNC)	Maafannu Dhekunu	Not Present
16	Mohamed Musthafa Ibrahim (PNC)	Maafannu Hulhangu	No
17	Mohamed Ismail (PNC)	Villimale'	Not Present
18	Ali Moosa (PNC)	Hoarafushi	No
19	Ahmed Naseer (PNC)	Ihavandhoo	No
20	Ibrahim Shujau (PNC)	Baarashu	No
21	Abdul Latheef Mohamed (PNC)	Dhidhdhoo	No
22	Abdulla Shareef (PNC)	Kelaa	No
23	Abdul Gafoor Moosa (MDP)	Hanimaadhoo	Yes
24	Mohamed Rasheed (PNC)	Nolhivaram	Not Present
25	Hussain Ziyad (MDP)	Vaikaradhoo	Yes
26	Mohamed Dawoodh (PNC)	Kulhudhuffushi Uthuru	Not Present
27	Faruhath Mohamed (PNC)	Kulhudhuffushi Dhekunu	No
28	Adam Shafeeq (PNC)	Makunudhoo	No
29	Ameen Faisal (MDP)	Kanditheemu	Yes
30	Hassan Mufeed Abdul Gadir (PNC)	Milandhoo	No
31	Mohamed Ibrahim (PNC)	Komandoo	No
32	Mohamed Mamdooh (PNC)	Funadhoo	Not Present
33	Mohamed Afoo Hamid (PNC)	Kendhikulhudhoo	Not Present
34	Husnee Mubarik (PNC)	Manadhoo	Not Present
35	Mohamed Abbas (MDA)	Velidhoo	Not Voted
36	Abdul Sattar Mohamed (PNC)	Holhudhoo	No
37	Abdul Latheef Abdul Rahman (PNC)	Alifushi	Not Voted
38	Ibrahim Shifaz (PNC)	Ungoofaaru	Not Present
39	Mohamed Ali (PNC)	Dhuvaafaru	No
40	Ibrahim Falah (PNC)	Inguraidhoo	Not Present
41	Ahmed Zahir (PNC)	Maduvvari	Not Present
42	Abdul Hannan Aboobakuru (IND)	Thulhaadhoo	No
43	Ahmed Saleem (PNC)	Eydhafushi	Not Present
44	Mauroof Zakir (MDP)	Kendhoo	Yes
45	Mohamed Siruhaan (PNC)	Hithaadhoo	Not Present
46	Mohamed Abdul Rahman (PNC)	Hinnavaru	Not Present
47	Yaaseen Abdulla (PNC)	Naifaru	Not Present
48	Mohamed Shamin Habeeb (PNC)	Kurendhoo	No
49	Munthazim Ibrahim (PNC)	Kaashidhoo	Not Present
50	Ibrahim Naseem (PNC)	Thulusdhoo	No
51	Hussain Riza Adam (PNC)	Maafushi	Not Present
52	Dr.Anara Naeem (PNC)	Huraa	No
53	Hassan Zareer (PNC)	Mathiveri	Not Present
54	Hussain Sameer (MDP)	Thoddoo	Yes
55	Qasim Ibrahim (JP)	Maamigili	Not Present
56	Ahmed Thariq (PNC)	Mahibadhoo	Not Present
57	Abdulla Rasheed (PNC)	Dhangethi	Not Present
58	Adam Zahir (PNC)	Felidhoo	Not Present
59	Mohamed Niushad (MDP)	Keyodhoo	Yes

Individual Results

ID	Name	Constituency	Result
60	Ahmed Nazim (PNC)	Dhiggaru	Not Present
61	Ibrahim Naufal (PNC)	Mulaku	Not Present
62	Ahmed Aslam (PNC)	Bilehdhoo	Not Present
63	Fathimath Sauda (PNC)	Nilandhoo	Not Present
64	Ahmed Siyam Mohamed (MDA)	Meedhoo	Not Present
65	Hussain Hameed (PNC)	Kudahuvadhoo	No
66	Hassan Waheed (PNC)	Vilufushi	Not Present
67	Ahmed Riyaz (PNC)	Thimarafushi	Yes
68	Ali Ashrag (PNC)	Kinbidhoo	Not Present
69	Hanan Mohamed Rasheed (PNC)	Guraidhoo	Not Present
70	Ismail Shafeeu (PNC)	Isdhoo	Not Present
71	Yoosuf Nasheed (PNC)	Gamu	Not Present
73	Ahmed Shakir (MDP)	Maavashu	Yes
74	Azim Abdul Azeez (PNC)	Vilingili	No
75	Mohamed Fazeel (PNC)	Dhaandhoo	Not Present
76	Asadhulla Shihab (PNC)	Gemanafushi	Not Present
77	Ibrahim Didi (PNC)	Kolamaafushi	Not Present
78	Saudulla Hilmy (PNC)	Thinadhoo Uthuru	No
79	Mohamed Alsan Ahmed (PNC)	Thinadhoo Dhekunu	Not Present
80	Mohamed Shameez (PNC)	Madaveli	No
81	Ashraf Rasheed (PNC)	Faresmaathodaa	No
82	Mohamed Ali (PNC)	Gadhdhoo	No
83	Hamad Abdulla (PNC)	Fuvahmulah Uthuru	Not Present
84	Ali Fazad (PNC)	Fuvahmulah Medhu	Not Present
85	Ibrahim Hussain (PNC)	Fuvahmulah Dhekunu	No
86	Mohamed Shahid (PNC)	Hulhudhoo	Not Present
87	Ismail Nizar (PNC)	Feydhoo Uthuru	Not Present
88	Ibrahim Didi (PNC)	Feydhoo Dhekunu	No
89	Ahmed Didi (MDP)	Maradhoo	Not Present
90	Mohamed Sinan (PNC)	Hithadhoo Uthuru	Not Voted
91	Ahmed Azaan Marzooq (PNC)	Hithadhoo Medhu	Not Voted
92	Ibrahim Nazil (MDP)	Hithadhoo Dhekunu	Not Present
93	AbdulRahman (IND)	AdduMeedhoo	Not Present